TEMA
Hjelper romfolk i Romania

I FOKUS
Bygger tyngdevannsbrønn i Etiopia

PORTRETT
Catalina: - Vellykkede rom er usynlige

Kirkens Nødhjelp magasinet

Nr 03 2016

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Kirkens Nødhjelp kjemper sammen med mennesker og organisasjoner over hele verden for å avskaffe fattigdom og urettferdighet.

Vi gir nødhjelp i katastrofer og jobber langsiktig for utvikling i lokalsamfunn. For å fjerne årsaker til fattigdom påvirker vi samtidig myndigheter, næringsliv og religiøse ledere til å ta riktige beslutninger.

Kirkens Nødhjelp er en felleskirkelig diakonal organisasjon for global rettferdighet. Vårt arbeid utføres uten intensjon om å endre menneskers religiøse tilhørighet.

For å sikre effektivitet og skape resultater er Kirkens Nødhjelp medlem av ACT Alliance, en av verdens største humanitære allianser. Alliansen består av kirkelige organisasjoner over hele verden og samarbeider med organisasjoner uavhengig av religiøs forankring.

Kirkens Nødhjelp - Sammen for en rettferdig verden!

Kirkens Nødhjelp-magasinet
Ansvarlig redaktør: Kommunikasjonssjef Håkon Haugsbø
Redaktør: Aina Johnsen Rønning
Kontaktinfo: ajr@nca.no
I redaksjonen:Håkon Haugsbø, Jorunn Strand-Askeland, Arne Grieg-Riisnæs, Nils Harald Strøm, Kristin Morseth.
Andre bidragsytere: Sofie Lundin, Håvard Bjelland, Hanne-Sofie Lindahl, Hilina Abebe.

Redaksjon avsluttet: 10.05.2016
Grafisk design: Martin Berge
Trykk: Fjellberg
ISSN: 1503-986
Ettertrykk er tillatt når kilde oppgis.

Kirkens Nødhjelp-magasinet utgis fem ganger i året i et opplag på cirka 60 000. Bladet er gratis og sendes til alle givere og støttespillere. Magasinet har lave produksjons- og trykkekostnader, og arbeidet støttes av Norad. Ønsker du å motta Kirkens Nødhjelp-magasinet? Send din postadresse til giver@nca.no.

Oppgi dine endringer:
1. Skal du flytte eller endre adresse?
2. Ønsker du Magasinet på e-post istedenfor i postkassen?
3. Får du flere Magasinet til samme husstand, men ønsker bare ett? Send en e-post eller ring mellom 8.30 og 15.30

Besøksadresse: Bernhard Getz gate 3
Postadresse: Pb 7100, St Olavs Plass, 0130 Oslo
Telefon: 22 09 27 00
E-post: giver@nca.no
Internett: www.kirkensnodhjelp.no
Gavekonto: 1594 22 87248

Kirkens Nødhjelp er medlem i Innsamlingskontrollen

Norad støtter Kirkens Nødhjelps arbeid for en rettferdig verden

Forsiden: David Ionut Iordan går i første klasse og jubler over å få være i ettermiddagsskolen som Kirkens Nødhjelp via vår rumenske partnerorganisasjon driver for romfolk i området. Davids mor døde da han var ett år gammel, og siden man ikke vet hvem faren er bor han sammen med bestefaren som riktignok er gammel, men som har stor omsorgsevne. Da vi stakk innom undervisningen understreket læreren av David er snill, smart og aldri går glipp av en eneste time i ettermiddagstilbudet, som skal forsterke det offentlige skoletilbudet som består av tre timers-dager.
Foto: Aina Johnsen Rønning/Kirkens Nødhjelp

LEDER

Anne-Marie Helland
Generalsekretær i Kirkens Nødhjelp

Best i klassen

Resultatene av Kirkens Nødhjelps innsats blir stadig veid og målt, både av oss selv og av de som er med på å finanisere vårt arbeid for å redde liv og kjempe for rettferdighet. I vår kom vi best ut av 12 organisasjoner, i en rangering gjort av Norad, basert på 17 parametre for strategi, effektivitet og resultater.

Dette resultatet er vi veldig stolte av. Både fordi rangeringen anerkjenner de stategiske valgene Kirkens Nødhjelp har gjort de siste årene, men også fordi Kirkens Nødhjelp scorer høyt på måten vi jobber på: Sammen med lokale partnere og søsterorgansasjoner, som allerede er etablerte og erfarne i de landene vi opererer i.

I Kirkens Nødhjelp har vi lenge vært overbevist om at det nettopp er gjennom samarbeid og partnerskap med lokale aktører vi får gjort mest og best arbeid. Ved å bygge på lokale kirkesamfunns lokalkunnskap, nettverk og etablerte strukturer blir vårt arbeid mer effektivt, målrettet og meningsfylt.

På denne måten bidrar vårt arbeid for enkeltmennesker også til styrke og utvikle lag og organisasjoner, det vi kaller sivilsamfunnet, i fattige og sårbare land.

I dette magasinet kan du lese om to gode eksempler på vellykket og viktig samarbed mellom Kirkens Nødhjelp og lokale partnere. Det ene er fra Romania, der vi sammen med våre rumenske kollegaer sørger for at diskriminerte romfolk får skolegang og helsestell, og dermed et mer verdig liv.

Det andre eksempelet på godt partnerskap er fra Syria, der Kirkens Nødhjelp sammen med den ortodokse kirkes hjelpeorganisasjoner nå utgjør den nest største humanitære aktøren i det krigsherjede landet.

Når vi nå oppskalerer arbeidet vårt for de syriske flyktningene i Libanon, og også yter hjelp til de fastboende som tar imot flyktningene, skjer det sammen med lokale, kirkebaserte partnere. De vet best hvor hjelpen trengs mest, og hvordan innsatsen kan gjøres hensiktsmessig og effektiv.

Gjennom det globale nettverket i ACT Alliance er Kirkens Nødhjelp tilknyttet lokale partnere verden over, alle med utspring fra kirkesamfunn – og alle med grenseløs nestekjærlighet som mål og metode. Du som støtter Kirkens Nødhjelps omfattende arbeid er dermed med å styrke organisasjoner og enkeltmenneskers muligheter til å forandre det samfunnet de er en del av.

Den lokale forankringen er viktig for Kirkens Nødhjelp, fordi den sikrer at vi får mest mulig bistand ut av hver krone. På den måten oppnår vi det som er selve hensikten med vårt arbeid: Å nå flest mulig, best mulig.

INNHOLD | 03 – 2016

2 LEDER

4 VERDEN RUNDT
Se glimt fra Kirkens Nødhjelps arbeid over hele verden

6 AKTUELT: SØR-SUDAN
I Sør-Sudan skal en ny overgangsregjering i gang med en ny og demokratisk grunnlov. Samtidig er over fem millioner mennesker avhengig av hjelp for å overleve

10 AKTUELT
Hva med å hjelpe flere hundre tusen fattige bønder istedenfor noen hundre? Ved å tilby opplæring og kompetanse, men å la dem betale råvarene selv, er målet å skalere opp bistanden i Tanzania slik at det virkelig monner.

18 PORTRETT
Cătălina Olteanu var den fattige romjenta som ved hjelp av gode hjelpere i Adventistkirken hun tilhørte fikk seg høyere utdannig og en god jobb i hovedstaden. Nå hjelper hun andre rom med å oppfylle sine drømmer.

24 AKTUELT: DEN GLEMTE KATASTROFEN
I snart et halvt år har Kirkens Nødhjelp ropt ut om tørkekatastrofen i Etiopia, mens norske medier har vært opptatt av flyktningsituasjonen i Europa. Nå er situasjonen i de rammede områdene i Etiopia verre enn på 50 år. Mange har mistet dyrene sine, og nå frykter de selv å bukke under for mangel på mat og vann.

28 AKTUELT
Changemakerspalten

30 AKTUELT: TAKK FOR FASTEAKSJONEN
Utrolig nok klarer Norges konfirmanter og andre gode hjelpere å opprettholde det gode resultatet for fasteaksjonen år etter år. På tross av at folk flest ikke går med kontanter på seg lengre, og selv om en del har sluttet å åpne opp for fremmede, har Norges nest største bøsseaksjon igjen dratt inn godt over 30 millioner kroner. Vi har besøkt Nord-Norge og hilst på noen av innsamlingsheltene der.

34 NORGE RUNDT
Se glimt fra lokale aktiviteter

35 ANDAKT
Av Inger-Torunn Sjøtrø

HJELPER ROMFOLK I ROMANIA
Hver vår strømmer det på med rumenske tiggere til omtrent alle norske byer. Det blir et daglig dilemma om man skal gi eller ikke. Vi har dratt til Romania for å se hva de drar fra, og spurt romorganisasjoner om det nytter å gi en slant i koppen deres i Norge, eller om man heller skal støtte organisasjoner som Kirkens Nødhjelp, som jobber med romfolk i Romania.

TITUSENER FAST I EUROPA
Etter at Balkan-ruten ble stengt i mars og Tyrkia gikk med på å ta tilbake alle flyktningene som drar båtveien over til Hellas, har titusener av flyktninger blitt sittende fast under svært vanskelige forhold. Kirkens Nødhjelp har via sine partnere jobbet på spreng for å gi dem vann, toaletter, hygienepakker og klær, men situasjonen har gått fra vondt til verre.

Tanzania:
Læres opp i do-håndverk

Bare 30 % av Tanzanias befolkning har tilgang på skikkelige toaletter. Kirkens Nødhjelp og Den Angelske kirke som er implementerende partner har trent opp lokale håndverkere til å produsere billige og spesielt utviklede toaletter. Disse blir sertifiserte og markedsført, men toalettrengende landsbybeboere betaler selv håndverkerne for materialer og for å sette opp doene. Det har vist seg å være god etterspørsel etter doene – selv blant fattige landsbybeboere. På samme måte planlegger man å trener man opp folk i å lage grønnsaksbed med vanningsanlegg. Disse kan produsere nok grønnsaker til en familie på 8 i ett år, og håndverkerne tilbyr selv sine tjenester i lokalsamfunnet.

- Dette er vinn-vinn. Håndverkerne får inntekter og bøndene får grønnsaker og toaletter til husholdningen. Alt vi bidrar med er utvikling, opplæring og markedsføring. Behovet er så stort at man kan bygge en million doer på denne måten, sier Jakob Fagerland.

Foto: Jacob Fagerland/Kirkens Nødhjelp

Kongo:
Un - Deux - Trois - Quatre -Cinq!

Fem fingrar er det på handa. Ved Dorcas house i Bukavu i Aust-Kongo lærer borna sine første tal. Mødrene til skuleborna er utsette for overgrep og valdtekter, og ved Dorcas hus får dei og borna oppfølging etter dei traumatiske hendingane.

Kirkens Nødhjelp støttar arbeidet ved senteret, og som givar bidreg du dermed til at borna lærar å telje til un, deux, trois, quatre, cinq!

Foto: Lucian Muntean/Kirkens Nødhjelp

Afghanistan:
Jenter lærer lederskap

Freba er 11 år gamal, ho bur i Afghanistan, og ho er ein leiar.
Ho forklarar reglane til venninnene sine, slik at dei saman kan spele bra på lag. På ungdomsprosjektet i Afghanistan lærer jentene leiarskap, og då lærer dei at dei beste leiarane er dei som speler godt på lag med andre.

Kirkens Nødhjelp støtter undgoms-prosjektet der afghansk ungdom også lærer å lese og skrive, slik at dei kan bidra til å bygge landet.

Foto: Naimat Raiwan

Malawi:
ACT Alliance sammen for flyktninger i Malawi

Etter siste valg i Mosambik er det brutt ut væpnede konflikter i nordlige del av landet. Mer enn 15 000 flyktninger er ventet inn til Luwani flyktningeleir i Malawi i løpet av først halvår. ACT Alliance, med KN som koordinerende medlem, har startet arbeid med vann, sanitær og hygiene arbeid i leiren. Svært raskt sørget ACT for at vann og sanitærforholdene var på plass i mottakssenteret. Alick, en av de første som flyttet inn i mottakssenteret i april, måtte flykte da FRELIMO regjeringen og RENAMO bevegelsen gjorde landsbyen hans til en slagmark. Han håper oppholdet i Luwani blir kortvarig, men gjør seg klar til å flytte fra mottakssenteret til hovedleiren.

Pakistan:
Workshop om beredskapsplanlegging

Pakistan utsettes stadig for store katastrofer. Både jordskjelv, flom og tørke rammer forskjellige deler av nesten hvert år. Kirkens Nødhjelp har lang tradisjon på å respondere på katastrofene sammen med lokale partnere og har vært ledende i ACT Forumet for å utvikle en felles beredskapsplan i landet.

Som en del av vårt beredskapsarbeid inviterte Kirkens Nødhjelp i april medlemmene av ACT Alliansen og lokale partnere til en todagers workshop om beredskapsplanlegging med vekt på nærmere samarbeid i katastrofer, utvikling av en felles beredskapsplan og identifisering av opplæringsbehov.

23 deltakere fra 7 partnerorganisasjoner og representanter fra ICCO, Holland og CWS, Pakistan deltok sammen med nøkkelpersonell fra Kirkens Nødhjelp. Kursinnholdet inneholdt bla risiko -analyse, tidligvarsling, koordinering, kartlegging av tilgjengelige ressurser (personell, utstyr og finansiering) både nasjonalt og internasjonalt, samt hvordan ACT Alliansen arbeider i en katastrofesituasjon. Kurset ble avsluttet med en øvelse for hvordan man planlegger i felleskap de første dagene etter en akutt krise, og kurset bekreftet deltakernes engasjement, vilje til samarbeid og god forståelse av den humanitære situasjonen i landet.

Kurset ble fasilitert av Kirkens Nødhjelps ansatte i Islamabad og Margrethe Volden og Arild Isaksen fra Kirkens Nødhjelp, Oslo.

Foto: Kirkens Nødhjelp

SAMMEN FOR EN RETTFERDIG VERDEN

STØTT VÅRT ARBEID!
Bli fast giver på kirkensnodhjelp.no!

Sør-Sudan: Ord for fred

Hvordan er det mulig å holde ut som fredmegler etter flere tiår med krig? Biskop Paride Taban i Sør-Sudan starter dagen med å si 28 ord. Trimmen og ordene bruker han til å snu desperasjon til håp. Hver morgen starter slik, også denne på Katarinahjemmet i Oslo. Han rydder unna møbler i stuen, tar av seg korset og starter øvelsene. Han løper rundt i rommet mellom solstrålene. Hver øvelse blir gjort hundre ganger, tilsammen blir det over tusen. Jeg teller til hundre inne i hjertet mitt, sier biskopen.

Han setter seg ned på kne og sier ordene: Kjærlighet, glede, fred, tålmodighet, medfølelse, sympati, vennlighet, sannferdighet, mildhet, selvkontroll, ydmykhet, fattigdom, tilgivelse, nåde, vennskap, tillit, enhet, renhet, tro, håp. Jeg elsker deg, jeg savner deg, takk, jeg tilgir, vi glemmer, sammen, jeg tok feil, unnskyld. Dette er biskop Parides 28 ord for et fredfullt liv.

Foto: Håvard Bjelland/Kirkens Nødhjelp

Brasil:
Kyr okkuperer urfolksområder

Nylig besøkte en gruppe kirkelige organisasjoner i ACT Alliance-nettverket (Kirkens Nødhjelps internasjonale nettverk) konfliktområdene i Mato Grosso do Sul. I et åpent brev setter de lys på situasjonen og varsler en kampanje for å boikotte jordbruksprodukter fra Mato Grosso do Sul, særlig kjøtt og soyabønner. 2,1 millioner kyr okkuperer over 20 millioner hektar av land, mens 46.000 indianere skvises inn på 35.000 hektar. Det er altså mer plass for kyrne enn indianere. Norge har importert ca. ett tonn kjøtt per måned fra Mato Grosso do Sul siden 2014.

Foto: Danilo Arenas

Hat og dype sår

I Sør-Sudan kveles befolkningen av krig og konflikt, økonomisk vanskjøtsel og tørkekatastrofe. Over fem millioner mennesker er avhengige av hjelp for å overleve 2016.

TEKST: Jorun Strand Askeland **FOTO:** Sofi Lundin/Kirkens Nødhjelp

Sør-Sudan

Befolkning: 9 millioner
Hovedstad: Juba
Språk: Engelsk; dinka, nuer, juba-arabisk og andre lokale språk
Forventet levealder: 55 år
Fattigdom: 51 % lever under fattigdomsgrensen
Utdanning: 8 år (Sudan)

I vår skal en ny overgangsregjering i Sør-Sudan gå i gang med arbeidet mot en ny grunnlov og et demokratisk valg i et land der befolkningen er preget av lidelser og grusomheter som verden bare har fått høre bruddstykker av.

– I dag er det konflikter i alle delstatene i landet, og den nye oppdelingen til 28 stater som presidenten innførte i januar, har gjort situasjonen verre. Økning av lokale konflikter og vold fører til ny usikkerhet og flere mennesker på flukt. En ny FN-rapport som legges frem i dag, dokumenterer situasjonen i Sør-Sudan som en av de verste i verden med menneskerettighetsbrudd som er vanskelige å fatte, som tortur, krigsvoldtekter og overgrep mot barn. Det betyr at det er mye hat og dype sår i befolkningen, sier spesialrådgiver Odd Evjen i Kirkens Nødhjelp.

I tillegg har krigen, sammen med lav oljepris, ført til økonomisk kollaps, som vi ikke minst ser i hovedstaden Juba. Der øker kriminaliteten, og tigging er et problem for første gang. Sør-Sudan er etter Syria det landet med flest fordrevne mennesker: 2,3 millioner er blitt drevet på flukt fra krig og vanstyre.

– Vi må huske at folk på flukt ikke får sådd og dyrket jorda, derfor er mange avhengige av hjelp. I tillegg har værfenomenet El Niño slått ut store jordbruksområder med ekstrem tørke, så de som har hatt anledning til å dyrke jorda, har ikke fått avling, forklarer Evjen.

Ifølge FN trenger 5,1 millioner, nesten halvparten av befolkningen, hjelp i form av mat og vann for å klare seg gjennom dette året. De er både ofre for krigen og for tørken, som herjer mange land på det afrikanske kontinentet nå.

– Vi kan ikke bare se på lidelsene til dette folket, vi må gjøre hva vi kan for å avhjelpe nøden og håpe på at en forsoning mellom kamphanene på toppen kan roe konfliktene også lokalt, sier Evjen. I tillegg til nødhjelp som å bidra med rent vann i flyktningleirer, bygge nye brønner og reparere dem krigen har ødelagt, støtter Kirkens Nødhjelp kirkenettverket i Sør-Sudan i forsoningsarbeid både på grasrotnivå og som pådrivere av fred mellom partene på nasjonalt nivå.

VANSKELIGE ÅR:
Agot Marol (50) har ti barn. Den yngste er 11 år og den eldste er 35 år.

– Rebellene tok kuene våre, brente vårt hjem og drepte min mann. Jeg løp i flere dager sammen med barna våre helt til vi kom i trygghet. Tre av våre barn ble en del av konfliktene for å forsvare familien. Det har vært noen fryktelig vanskelige år, sier Agot. Hun har de siste årene bodd i flyktningleir, både i hjemlandet, i Uganda og i Kenya. Nå er hun tilbake i landsbyen der hun en gang levde et fredelig familieliv.

– Jeg ble født her, jeg ble gift her, og dette er plassen hvor mine barn ble født. Nå er håret mitt snart grått, og jeg kan ikke bo noen andre steder. Det er her jeg føler meg hjemme, sier Agot.

TOK KONA PÅ RYGGEN:
Achol Dut (45) sitter sammen med kona Achol Chuol (35) og de tre barna Nyanamat Dut (6) og tvillingene Nyanbuoth Dut (2) og Achot Dut (2).

– Vi hadde et fint liv med kuer, geiter og et lite landområde. En dag var alt borte. I februar 2014 kom nuene fra Ayodi og begynte å skyte vilt rundt seg. Jeg flyktet ut i skogen med kona og barna. Der levde vi i godt over en måned på bær og blader før vi kunne dra videre, sier Achol. Han forteller om den lange flukten til fots og hvordan han bar sin handikappede kone i sikkerhet på en øy i sumpmarkene.

– Først tok jeg barna med meg og dro til øyområdet hvor det finnes vann og fisk. Så gikk jeg tilbake, tok kona på ryggen og gikk i fem dager før vi alle var samlet. Du klarer mye når du ikke har noe valg, sier han.

Etter to år på flukt er de tilbake på plassen der de en gang hadde et liv. Den brente landsbyen har blitt til flyktningleiren Padiet.

– Jeg føler meg veldig trist. Vi hadde alt, og i dag har vi ingenting. Vi får ikke nok mat i leiren, og det er vanskelig å tenke på fremtiden, sier familiefaren.

DUK COUNTY:
Duk County er et av distriktene i landet som ble hardest rammet da konfliktene brøt ut i desember 2013. Tusenvis av mennesker flyktet da krigen tok hjem og landområder fra dem. Fra slutten av 2014 har folk begynt å vende tilbake. Familiene som lever i Payuel i dag, overlever på frukt og bær fra skogen. Området hadde 14 brønner før konfliktene begynte. I dag er det seks brønner igjen.

UNG OG ALENE PÅ FLUKT:
Nyajuma (17) har mistet begge foreldrene sine. Moren hennes døde av sykdom da Nyajuma var ti år gammel, og faren mistet hun i krigen for to år siden.

– Jeg var alene hjemme da en mann kom og fortalte at pappa var drept. Jeg følte meg tom. Jeg blir trist av å tenke på at begge foreldrene mine er borte, sier Nyajuma. Kort etter farens død flyttet hun inn hos en onkel som ikke klarte å ta seg av henne. Nyajuma kom til Poktap på grunn av matmangel. Hun forteller om den lange flukten til flyktningleiren.

– Jeg hadde ikke mat og sov under trær i bushen. Jeg tenkte på alle de barna som har blitt kidnappet av rebellene. Livredd for å bli en av dem løp jeg mesteparten av tiden, sier Nyajuma. Hun har nå bodd i Poktap i to måneder og vet lite om fremtiden.

– Jeg ber til Gud hver eneste dag og håper at han vil redde meg. Jeg føler meg ikke trygg her fordi jeg er alene, sier hun.

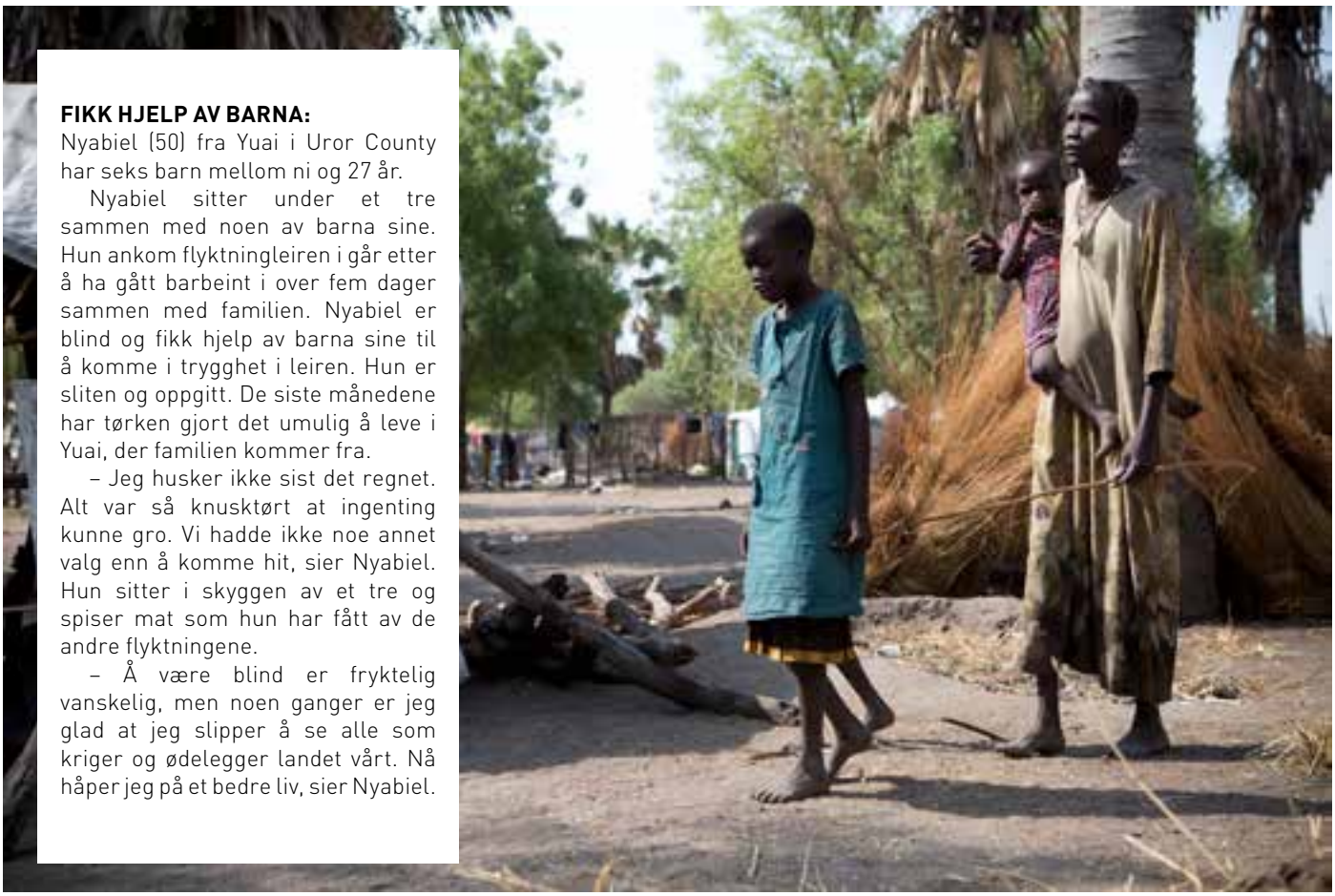

FIKK HJELP AV BARNA:
Nyabiel (50) fra Yuai i Uror County har seks barn mellom ni og 27 år.

Nyabiel sitter under et tre sammen med noen av barna sine. Hun ankom flyktningleiren i går etter å ha gått barbeint i over fem dager sammen med familien. Nyabiel er blind og fikk hjelp av barna sine til å komme i trygghet i leiren. Hun er sliten og oppgitt. De siste månedene har tørken gjort det umulig å leve i Yuai, der familien kommer fra.

– Jeg husker ikke sist det regnet. Alt var så knusktørt at ingenting kunne gro. Vi hadde ikke noe annet valg enn å komme hit, sier Nyabiel. Hun sitter i skyggen av et tre og spiser mat som hun har fått av de andre flyktningene.

– Å være blind er fryktelig vanskelig, men noen ganger er jeg glad at jeg slipper å se alle som kriger og ødelegger landet vårt. Nå håper jeg på et bedre liv, sier Nyabiel.

VANN HAR LØST MYE:
Nyachiek Chuol (50) mistet mannen sin i krigen i 1991, og siden har hun og barna levd i forskjellige flyktningleirer. De kom til Poktap i februar 2015 etter å ha flyktet fra konfliktene i Bor. Når jeg møter henne, står hun ved en av brønnene som NCA har etablert i området.

– Vannet betyr alt for oss. Før vannet kom hit i fjor, brukte jeg veldig lang tid på å hente vann, og familien var ofte syke. Diaré, malaria andre sykdommer var hverdagen da. Nå har vi det bedre. Vann har definitivt gjort livet lettere, sier Nyachiek.

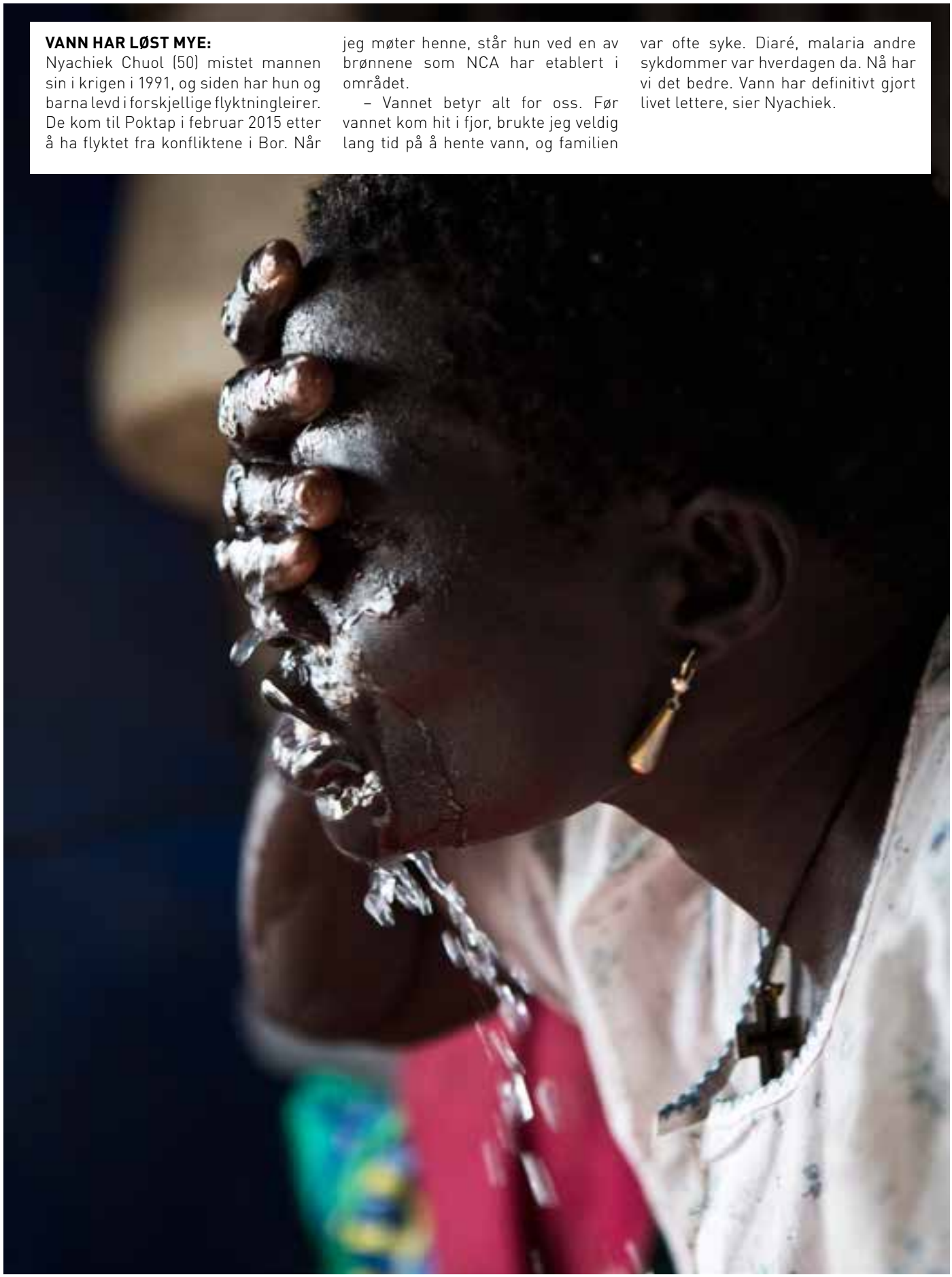

SKALERBAR BISTAND

Selv om fattige småbønder i Tanzania må kjøpe både frø og gjødsel selv, blir inntjeningen doblet ved hjelp av Kirkens Nødhjelps «The She project». På få år kan prosjektet skaleres opp betydelig, slik at hundre tusener av småbønder klatrer ut av ekstrem fattigdom.

TEKST: Aina Johnsen Rønning **FOTO:** Jacob Fagerland

Den store bistandsutfordringen har alltid vært å løfte folk ut av fattigdom uten å gjøre dem avhengige av vestlig bistand i årene fremover. I Tanzania har Kirkens Nødhjelp videreutviklet et helhetlig system som hjelper småbøndene med å mangedoble matproduksjonen uten at bøndene blir støttet med annet enn trening og organisering.

Best av alt – modellen kan brukes for et nesten ubegrenset antall bønder – i mange land. 80 % av verdens fattige er nemlig matprodusenter – de fleste småbønder. Selv om forholdene for landbruk er gode i store deler av den fattige verden, er utbyttet dårlig. Bøndene klarer vanligvis bare å få rundt en femtedel ut av jorda i forhold til hva man kan forvente med vanlige, ikke-mekaniserte dyrkningsmetoder. Utfordringen er dårlig kvalitet på frøene som brukes, dårlig tilgang til gjødsel, lav kunnskap om jordbruksdrift og vanskelig tilgang til kjøpere. Jakob Fagerland fra Kirkens Nødhjelp har vært i Tanzania i ett år for å bygge opp en modell som hjelper bøndene med å overkomme alle disse hindringene. Han omtaler det som «det kuleste prosjektet han har vært med på». Nettopp fordi det er så skalerbart – man kan hjelpe mange uten å bruke så mye ressurser.

MANGEDOBLER MAISPRODUKSJONEN

I Tanzania driver fire av fem småbønder med mais. Selv om mais ikke er det mest næringsrike man kan plante, har «The She project» tatt utgangspunkt i det bøndene allerede driver med – og det er mais. Senere ser man for seg å inkludere andre vekster, som for eksempel forskjellige belgfrukter, og å lære dem vekselbruk slik at kvaliteten på jordsmonnet bedres. Nøkkelen til «The She project» er nemlig trening. For rundt 30 USD blir en bonde lært opp av en lokal trener. De lærer å plante med riktig avstand mellom frøene – med forskningsbaserte og moderne metoder. De kjøper gode frø og gjødsel tilpasset lokal jordsmonn. Innkjøpene gjøres i fellesskap, noe som gir bedre priser og rettidig transport til landsbyene. De sikres også markedstilgang gjennom en lokal kjøper som garanterer markedspris for alt bøndene ønsker å produsere.

– Disse bøndene får ikke lån i banken fordi de ikke regnes som kredittverdige. Vi kan gjøre dem kredittverdige ved å la deler av betalingen fra kjøper gå direkte til banken. Da kan bøndene få frø og gjødsel til 4 mål for en startkapital på bare 16. Nå jobber han med å kunne tilby forsikring mot tørkekatastrofer som en del av pakken bøndene kjøper, og man ser på muligheter for lagring og tørking av maisen for å kunne selge til bedre priser over et større tidsrom. De allerede etablerte spare- og lånegruppene VICOBA vil stå som eiere av avtalene, slik at bøndene vil ha eierskap til modellen på sikt.

KOMMERSIELLE FRØ ELLER GJENBRUK?

«The She project» bruker kommersielle frø, mens de fleste fattige bønder bruker frø fra forrige avling. Ulempen med å bruke kommersielle frø er at man må kjøpe frø hver vår, mens fordelen er at maisproduksjonen mangedobles. Økt avkastning er vesentlig mer verdifullt enn kostnaden ved å kjøpe såkorn til neste avling

Småbøndene som fikk være med i prosjektet er storfornøyd, og Jamadi Maketa fra Kisanga tror at alle vil gjøre det samme som ham til neste år.

Marcy Mkuchu i Dumila takker Gud for den fantastiske maisen hun har fått etter å ha blitt med i "The She Project".

Lampe som gir mer enn lys

SunBell-lampen gir deg dagslys og strøm til mobilen etter at solen har gått ned. Du gir lyse utsikter til noen som bare ønsker seg en fremtid.

TEKST: Markedsavdelingen
FOTO: Kristin Morseth

Det er ikke bare den norske naturen som mangler stikkontakter. 1,3 milliarder mennesker lever i områder uten tilgang til strøm. Når solen går ned, forsvinner også muligheten for å gjøre lekser og håndarbeid. Selv det å gå på toalettet utendørs kan by på farer etter mørkets frembrudd, spesielt for jenter og kvinner. Stadig flere bønder og fiskere bruker mobiltelefonen til å prise, selge og kjøpe varer, men strøm til batteriene er en knapp ressurs. Moderne solcelleteknologi er en nøkkel til utvikling i solrike områder som ikke er koblet til strømnett.

BEKYTTER KVINNER

Kirkens Nødhjelp arbeider for å sikre bærekraftig tilgang til strøm. Solcellepaneler, vannkraftverk og biogassanlegg er noen av løsningene som brukes, avhengig av lokale forhold. Den allsidige SunBell-lampen egner seg spesielt godt i katastrofeområder, flyktningleirer og nomadiske samfunn.

Mer enn en halv million slike lamper er allerede delt ut av FNs høykommisær for flyktninger. Seniorrådgiver kjønnsbasert vold, Silje Heitmann i Kirkens Nødhjelp forteller at lampen vil være et våpen i kampen mot kjønnsbasert vold:

–Vi vet at kvinner og jenter er spesielt sårbare når skal bevege seg utendørs i mørket, for eksempel for å gå på do. SunBell-lampen kan henges rundt halsen og fungere som lommelykt, slik at kvinnene har hendene fri. Den kraftige lysstrålen gir oversikt og kan være med på å forhindre overfall. I tillegg ser vi at jenter spesielt bruker den til lekselesing om kveldene.

KINDEREGG

SunBell-lampen vil også bli en uunnværlig turkamerat for friluftsglade nordmenn, mener markedsrådgiver Gunn Inger Røkke Ruud i Kirkens Nødhjelp. Hun tror den symbolske geita skal få konkurranse som bestselger i nettbutikken:

–SunBell er et kraftverk, en taklampe, en skrivebordslampe, en lommelykt og en mobillader i ett. Fordi den er så kompakt og fleksibel, passer den perfekt på tur, enten du bor i telt eller på en hytte uten strøm. Og for hver lampe du kjøper, kan du være med på å gi lys, energi og beskyttelse til kvinner og jenter i våre prosjekter.

NORSK PRISVINNER

SunBell-lampen er utviklet av norske Bright, og er allerede hedret med en rekke designpriser. Det 1,8 watts solcellepanelet lader opp batteriet på 4–8 timer avhengig av mengden dagslys. LFP-batteriet har en levetid på fem til seks år. LED-lampen har tre lysstyrker. Som lommelykt gir den en rekkevidde på opptil 100 meter i fem timer, og som taklampe kan den lyse i 100 timer før den må lades opp igjen. Innovasjonssjef Sam Perkins i Bright er glad for at SunBell har fått plass blant gavene som forandrer verden i Kirkens Nødhjelps nettbutikk:

–Det er fantastisk at lampen vår kan være med å skape turglede og giverglede her i Norge, og samtidig forandre livene til mennesker i Kirkens Nødhjelps prosjekter!

SAMMEN FOR EN RETTFERDIG VERDEN

ØNSKER DU Å STØTTE VÅRT ARBEID I ROMANIA?
Ta kontakt med oss på telefon 22 09 27 00 eller send en e-post til bedrift@nca.no

– ET LIV UTEN GUD

Selv om jeg hadde sett bilder og hørt andre fortelle om forholdene, sank hjertet mitt da jeg kjørte inn mot Olympic Village. Er dette Europa i 2016? Lever folk virkelig slik? Finnes det en vei ut for de 900 romfolkene som lever her?

I ROMANIA, TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

Det er vår, og de kommer til Norge i hopetall. Setter seg på hvert sitt gatehjørne med en pappkopp. Håper på en slant eller to. Hva reiser de fra, siden de heller vil bo under bruer og tigge i norske byer? Svaret er lett å finne – i Romania....

BOR I FJØS

Kirkens Nødhjelp driver ved hjelp av en partnerorganisasjon flere romprosjekter i Roman, fem timer med tog fra Bucuresti. Der samarbeider vi med fransiskanske munker og en ortodoks prest om skolegang, jobbprosjekter, helsetjenester og veiledning for gravide og foreldre. Å jobbe med romfolk er ikke for de utålmodige, sier Lucian Bobarnac fra partnerorganisasjonen Fundatia Umanitara Pacea.

– Det første vi lærer barna er å kaste søppel i søppelbøttene og hilse pent på lærerne. Så tar vi det sakte derfra. De opparbeider gode vaner her, men når de kommer tilbake til Olympic Village, tar de etter foreldrene, sier Bobarnac.

Det er fransiskanerne som ga Olympic Village navnet i håp om at det skulle gi bedre assosiasjoner enn «fjøsene», som de tidligere ble kalt. Da leilighetene de bodde i under kommunisttiden ble privatisert på 90-tallet, ble romfolket kastet ut og plassert i fem store fjøs fra kommunisttiden. 900 mennesker bor der i dag – 350 av dem er barn. Rundt fjøsene er det bare gjørme, innenfor er det råtten og kaldt. Stemningen er lettantennelig, og noen foreldre velger å ha barna inne i «leiligheten» mesteparten av tiden for å unngå at de kommer skadet hjem.

Kirkens Nødhjelp har lagt inn vann i et av fjøsene og bygget et hus med dusj og toaletter. Når vi kommer til Olympic Village, er toalettene og dusjene stengt.

– Vi fikk dem ikke til å bruke toalettene, forklarer Bobarnac. Nesten daglig tar han rombarn til side for å dusje dem i senteret når barna kommer for å få ettermiddagsundervisning. Fransiskanerne gir også barna middag før eller etter skolen, og de busser dem til og fra undervisningen.

NEDERST PÅ RANGSTIGEN

I Olympic Village driver Kirkens Nødhjelps partner en egen helseklinikk med en sykepleier på full tid og en lege som jobber frivillig. Da vi kom dit, var klinikken uten strøm, og de elektriske apparatene virket derfor ikke.

– Vi prøver å få kommunen til å ta litt ansvar, og nå skal de betale elektrisitetsregningen. Det gjør de ofte alt for sent, slik at vi mister strømmen, sukker Bobarnac og ringer kommunen for å få en fortgang i betalingen. På gangen venter en forslått og blødende ungdom, mens sykepleieren gjør sitt beste for å medisinere og diagnostisere i mørket.

Beboerne i Olympic Village betaler selv for både strøm og «husleie». De fleste har et gammelt TV-apparat som underholdning, og noen har laget egne ovner i «leiligheten». På tross av alt det begredelige prøver mange å gjøre det så hjemmekoselig som mulig. På to rom lever familier med flere barn under forhold man ikke skulle tro var mulig i dagens Europa. Beboerne i Olympic Village er ikke alene om trangboddheten. Nylig

»

Barna har ingen lekeplass å boltre seg på, men bruker den gjørmete veien inn til Olympic Village. **FOTO:** Achim Pohl

Romania

Befolkning:
21,5 millioner
Hovedstad: Bucuresti
Språk: Rumensk, ungarsk, romani
Forventet levealder: 74 år
Fattigdom: 14 % lever under den nasjonale fattigdoms-grensen
Utdanning: 10,7 år

kom det ut en FAFO-rapport der man hadde sett på romfolkets situasjon i Romania og i Skandinavia. Der vises det til tall fra 2012, der hele 52 % av romfolk som bor i Romania, bor trangt. 36 % mangler bad eller dusj, og 37 % har ikke do inne i huset. Tallene for romfolk som migrerer til Oslo, er langt dårligere. 79 % lever trangbodd, 20 % mangler innlagt vann og bare 16 % har toalett inne. Romania er et av Europas fattigste land, romfolket er de fattigste av de fattige. Ikke bare er de fattige, de er også nederst på rangstigen.

– De kaller oss Tigan, noe som betyr en man ikke trenger å røre eller ha kontakt med, sier Câtâlina Olteanu, prosjektkoordinator i romorganisasjonen Impreuna. Hun forteller at stigmaet ved å være rom er såpass stort at de fleste som lykkes, skjuler romidentiteten sin.

Aller nederst finner vi romfolket i Olympic Village. Området er så stigmatisert at heller ikke romfolk inne i byen vil ha noe med dem å gjøre. Fransiskanerne underviser både barn fra byen og barn fra Olympic Village, og Bobarnac forteller at det kan bli konflikter der bybarna kaller barna fra Olympic Village for skitne og dumme. De voksne vi snakker med i Olympic Village, sier at de bare har ett ønske for fremtiden – å kunne flytte inn til byen.

HÅP, TROSS ALT

Veien ut av Olympic Village er bare brolagt med én ting – og det er fast jobb. Det er nesten umulig å oppnå – særlig dersom man kommer fra Olympic Village. Bobarnac forteller om folk som har klart å få seg en etterutdanning, men som møtes med en kald skulder av potensielle arbeidsgivere når de forteller hvor de bor. Hos fransiskanerne får de etterutdanning som snekkere, mursteinlagere, gartnere og kokker. Kirkens Nødhjelp støtter gartneriet slik at tolv romfolk får dagarbeid og opplæring. To av dem har nå fast jobb som gartnere og håper at arbeidskontrakt og lønnsutskrifter skal hjelpe dem til å få lån i banken slik at de kommer seg ut av Olympic Village.

Håp preger også skolebarna som får ekstra ettermiddagsundervisning på senteret til fransiskanerne eller på skolen til den ortodokse presten som Kirkens Nødhjelp samarbeider med. De er tydeligvis overlykkelige over å få skolegang, utstyr og mat. Barn er barn selv i de tristeste omgivelsene, og latteren er ikke langt unna. Spør du dem om hva de vil bli når de blir store, svarer jentene at de vil ble leger, og guttene vil bli politi. Målet er de langt på vei mot å nå. Allerede nå kan de fleste lese og skrive bedre enn foreldrene. Dette er tross alt de heldige barna – de som noen bryr seg om, både i Romania og i Norge.

– Livet har lært meg at også engler har ansikter, sier den ortodokse presten og takker de norske giverne flere ganger.

Kirkens Nødhjelp har lagt inn drikkevann i en av de gamle fjøsene.

90 % har helseproblemer

I Romania er det bare akutt helsehjelp som er gratis. Uten Kirkens Nødhjelps helseklinikk i Olympic Village ville de 900 beboerne måttet klare seg selv med sine daglige helseutfordringer.

I ROMANIA, TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

BEDRE HJELP ENN EN SLANT I KOPPEN

Og hva sier FAFO-rapporten om de norske tiggerne? Ingen av de vi snakket med i Roman hadde dratt til utlandet for å tigge, men i enkelte landsbyer i Romania kommer størstedelen av pengene i romfamilier fra nettopp tigging i Skandinavia. 70 % av tiggerne i Oslo hadde vært her tidligere, og gjennomsnittlig inntekt for tigging og flaskeinnsamling er 250 per dag. Pengene de klarer å spare brukes på familien hjemme – til mat, klær og medisiner. Og de kommer igjen, konkluderer FAFO: «There have been concerns expressed that if Romanian migrant street workers are given money, help and support in Scandinavia, more of them will come, and once having arrived, they will not leave again. There is much to support such a claim.»

– Jeg ville ikke ha gitt penger, nei, sier daglig leder for Impreuna, Gelu Duminica.

– Hjelp må være bærekraftig. Gir du dem penger for å tigge, skaper du et marked for tigging. Mange ser på det som en jobb å tigge. De har arbeidstid, arbeidsmetoder, arbeidsklær og et arbeidssted. Man må jobbe med årsakene til problemene. Ved å gi dem penger kastes de inn i en dårlig sirkel. Hjelp er å støtte noen i noe, ikke å gjøre det for dem, sier Duminica, som selv er rom.

Sykesøster Perca Florina jobber for tiden i mørket på den lille helseklinikken i Olympic Village fordi kommunen enda ikke har betalt elektrisitetsregningen. Ute på gangen står det pasienter i kø. En ungdom blør fra et sår i hånden. Mye av jobben til Florina handler om oppfølging av gravide og mødre som nylig har nedkommet. Mens barna i Olympic Village stort sett er ved god helse, sliter de voksne, forteller Florina.

– 90 % av de voksne har problemer, som angst, andre psykiske problemer eller hjerteproblemer. Veldig mange har høyt blodtrykk, sier Florina, som har en egen mappe for alle beboerne.

– Det høres ikke ut som at du har noen enkel jobb?

– Beboerne forstår ofte ikke at jeg skriver ut riktig mengde medisin til dem – de vil gjerne ha hele boksen. Og så vil de gjerne ha den typen medisin de har sett på TV-reklamer, og ikke den billige kopimedisinen med samme virkestoff. Det er vanskeligst å få de gravide til å slutte å røyke. De sier de har så mange problemer at de trenger røyken, sier Florina, som jobber mye med helserådgivning blant romfolk i Olympic Village.

Fikk fast jobb

Paraschiv Marian Ovidiv (over) og Petco John Gabriel (under) har fått fast jobb i gartneriet som Kirkens Nødhjelp støtter. - Jeg drømmer om å flytte ut av Olympic Village slik at ungene mine ikke får et bedre liv, sier Ovidiv.

Fast jobb er en uoppnåelig drøm for mange romfolk i Romania. Petco John Gabriel og Paraschiv Marian Ovidiu kom gjennom nåløyet.

I ROMANIA, TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

Kirkens Nødhjelp betaler lønn til 12 dagarbeidere på et gartneri i Roman. Nå har to av dem fått fast jobb.

Petco John Gabriel og Paraschiv Marian Ovidiu har jobbet som dagarbeidere før – i byggebransjen i Romania, Tyskland og Italia. De er familiefedre i begynnelsen av 30-årene, og familien bor i Olympic Village noen få kilometer fra gartneriet.

– Målet er at gartneriet skal være økonomisk selvbærende, slik at vi kan investere og ansette flere fra Olympic Village, sier Lucian Bobarnac i partnerorganisasjonen FUP. Det er fransiskanerordnenen som eier gartneriet.

BOLIGDRØM

Gabriel og Ovidiu får ikke lenger penger fra Kirkens Nødhjelp. Nå er de ansatt på vanlige vilkår av gartneriet. Det er de utrolig glade for.

– Hadde jeg ikke hatt fast lønn, ville jeg bare hatt penger nå og da. Pengene bruker jeg på familien. Alt fra mat til bleier, sier Gabriel.

– Drømmen er å flytte ut av Olympic Village og la ungene mine vokse opp et bedre sted, slik at de ikke får de dårlige vanene som barna i Olympic Village får, som vold, narkotika og pengespill, sier Ovidiu. Tre av barna hans benytter seg av etter skoletid-tilbudet som Kirkens Nødhjelp støtter i Roman.

– De får mye bedre resultater når de går på skolen også på ettermiddagen. Selv kan jeg ikke en gang lese og skrive, noe de eldste barna mine allerede kan, skryter Ovidiu.

– Hva skal til for at dere kan flytte ut av Olympic Village?

– Med arbeidskontrakt herfra håper jeg å få lån i en bank, slik at jeg kan leie eller kjøpe meg noe. Jeg kjenner noen som har klart det, sier Gabriel.

– Siden vi har penger og kan spise og leve litt bedre enn andre i Olympic Village, føler jeg at de andre er misunnelige på oss. Vi holder barna stort sett inne slik at de ikke skal bli plaget av de andre, sier Ovidiu.

DESPERATE ETTER JOBB

Bare 30 av de 900 som bor i Olympic Village, har noen form for fast lønn. Gabriels kone er en av dem, hun jobber på en systue. Det gjør at hun kan nyte godt av den rumenske fødselspermisjonen, som er på to år der hun får 85 % av lønna første året og 65 % av lønna det andre året. Nå har gartneriet 12 romkvinner som dagarbeidere, et arbeidstreningstiltak betalt av Kirkens Nødhjelp.

– Det ringer folk og maser om jobb hele tiden. De er desperate etter jobb, og det er ikke noe vanskelig å lære dem gode arbeidsvaner. De vet at dersom de ikke dukker opp i tide og gjør en god jobb, mister de den, sier Moraru Bernara, daglig leder for gartneriet.

– Målet er universitetsutdannelse

Den ortodokse presten Popovici Mihaita gir med hjelp fra Kirkens Nødhjelp 30 rombarn ettermiddagsundervisning. Han gir seg ikke før de er innrullert på en høyere utdanning.

I ROMANIA, TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

Popovici Mihaita startet sin egen frivillige organisasjon med donasjoner fra kirken der han er prest. Behovet for hjelp er stort, og nesten daglig ringer det folk i desperate situasjoner. Nå prøver han å finne penger til høyere utdannelse for en romjente som ikke selv har muligheten til å betale. Han brenner for de 30 barna han har på ettermiddagsundervisning og de 50 tenåringene som får dagundervisning.

– Uten samarbeidet med Kirkens Nødhjelp hadde vi ikke fått til de gode resultatene på ettermiddagsundervisningen vår. Vi kan dele dem inn i to mindre klasser og gi dem tett oppfølging, noe som har gitt gode resultater. Undervisningen vår koordineres med det de har lært på skolen, slik at vi kan repetere og utdype det de har lært der, sier Popovici Mihaita.

Også på senteret til Mihaita får barna lunsj. De følges også opp på andre måter, som at alle barna har egne tannbørster på skolen. For at foreldrene skal involveres, har de jevnlige foreldremøter.

– Noen av foreldrene har vært kritiske og ment at vi går på tvers av deres kultur. Andre maser om at deres barn skal få klær og annet av oss, så vi må forklare hva pengene fra Kirkens Nødhjelp er ment å gå til, sier Popovici Mihaita.

– *Hvorfor har du valgt å samarbeide med Kirkens Nødhjelp og fransiskanerordenen?*

– Det er det flere i den ortodokse kirken som har vært negative til, men da svarer jeg at dette handler om diakoni – å hjelpe din nabo. Det finnes ikke så mange ettermiddagstilbud til rombarn. De fleste tilbudene koster penger eller er knyttet til en bestemt skole, og mange vegrer seg til å ta imot dem når de hører at de er rombarn, sier Popovici Mihaita.

– *Hva ønsker du deg fremover?*

– Kontinuitet og et garantert minimumsbudsjett. Håpet er å følge barna helt til universitetet. Om man ikke setter taket på huset, vil det bli ødelagt, sier Popovici Mihaita engasjert.

– De ser oss ikke

Vellykkede rom synes ikke. Vi er usynlige for folk flest. Det de ser, er de som tigger, de skitne og fattige, sier Câtâlina Olteanu.

I ROMANIA, TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

Vi treffer Câtâlina på kontoret hennes med utsikt over Bucurestis gamleby. Her jobber hun som antropolog i romorganisasjonen Impreuna, der hun jobber for at andre ungdommer skal få de samme mulighetene som hun selv fikk.

TØFF BARNDOM

Foreldrene skilte seg da Câtâlina var syv år gammel. De fant seg nye livsledsagere, og det ble ikke plass til Câtâlina og lillebroren i deres nye liv. Câtâlina og broren ble plassert hos besteforeldrene.

– Det var en tøff tid fordi besteforeldrene mine hadde helseproblemer, og vi var så fattige. Jeg var bitter på foreldrene mine i ungdommen fordi jeg ikke hadde penger til pene klær og andre ting som tenåringer gjerne vil ha. Men besteforeldrene mine så hvor viktig det var å sende oss på skolen, og de drømte om en høyere utdanning for oss. Vi fikk hele tiden høre at dersom vi skulle komme oss ut av fattigdommen og landsbyen, måtte vi gjøre det bra på skolen, sier Câtâlina.

Og bra på skolen gjorde hun det. Så bra at adventistkirken hun gikk i betalte for videregående utdannelse for henne i Bucuresti. Det ble en stor overgang for en romjente som aldri hadde vært i en storby før.

– Jeg var alene, jente og rom i en storby. Bare tre av de 300 som gikk på skolen min, var rom. Jeg lærte meg å skjule bakgrunnen min. Ikke fikk jeg brukt språket heller, så jeg ble nødt til å tenke og gjøre alt på rumensk. Det var som om jeg var to personer, til og med navnet mitt var annerledes i Bucuresti. Da jeg kom hjem til landsbyen, sa bestemor at jeg nesten hadde mistet aksenten min, sier Câtâlina.

– *Men du fikk oppnådd drømmen din?*

– Nei, jeg ville egentlig bli advokat siden de er respektert i samfunnet, men en lærer fortalte oss at det var umulig siden studiet var for tøft og kostet for mye. Jeg angrer på at jeg hørte på ham, men jeg var jo bare 17 år gammel og var vant til å høre på autoriteter. Jeg burde ha kjempet mer for drømmen min, men nå kan jeg jobbe for at andre ungdommer skal få oppfylt sin drøm, sier Câtâlina.

FREMDELES RASISME

Etter kommunismens fall i Romania kom mange av de sentrale aktørene i Roma-bevegelsen tilbake til landet, og romfolket har nå mange sterke organisasjoner som har oppnådd mye, blant annet et eget språkstudium. Men mye gjenstår, sier Câtâlina og peker på en utbredt diskriminering på arbeidsmarkedet og mye rasisme i det rumenske samfunnet. Blant annet ble et stort partytelt der man skulle feire romfolkets dag 8. april nedtagget av rasistiske slagord som "dead of the gypsies". Den offentlige statistikken får ikke frem romfolkets utfordringer i og med at mange romfolk nekter å oppgi etnisiteten sin i offentlige papirer i håp om å slippe stigmaet. Men Câtâlina lever godt som rom i Bucuresti.

– Nå har jeg et bra liv med huslån som alle andre. Jeg savner selvsagt landsbyen, og det er veldig stas å komme tilbake på besøk. Jeg var den første som tok høyere utdanning, så de ser på meg som en rollemodell og spør meg ofte om råd. Etter meg er det mange som har fullført videregående, men mange dropper ut fordi de må sykle et par mil for å komme seg til skolen. Jeg tipser dem om stipender og andre muligheter, sier Câtâlina.

– *Hvordan gikk det med lillebroren din, da?*

– Han bor sammen med meg og studerer sosialt arbeid. Da jeg kom meg i jobb, kunne jeg hjelpe ham økonomisk slik at også han får seg en utdannelse, sier Câtâlina og smiler.

– *Hvilke framtidsdrømmer har du nå?*

– Gjøre det samme som jeg gjør nå, men jeg håper å få en egen familie. Bestemor døde for tre år siden, og hun var veldig stolt over at jeg hadde klart å få meg en høyere utdannelse, en egen bolig og muligheten for å hjelpe broren min. Hun pleide hele tiden å minne meg om at jeg egentlig ikke hadde noen muligheter med vår bakgrunn. Siden noen hjalp meg, så må jeg hjelpe andre, sa hun.

HJELP TIL Å PÅVIRKE

Nå skal Kirkens Nødhjelp samarbeide med Câtâlina og Impreuna om å hjelpe romfolket til selv å påvirke sine lokalpolitikere. Dette er tiltak Impreuna har jobbet med andre steder, og som har gitt resultater.

– Romfolket har rettigheter i Romania, men de vet ofte ikke selv om dem. Vi kan for eksempel gå inn og hjelpe dem til å kreve buss for skoleelevene. Et annet eksempel er en skole der det manglet drikkevann, og vi hjalp dem til å få kommunen til å legge inn vann. I Romania sier man at man må være bedre enn alle andre for å lykkes som rom. Det skal vi hjelpe dem til, understreker Câtâlina.

> I Romania sier man at man må være bedre enn alle andre for å lykkes som rom.

1. Câtâlina Olteanu ville egentlig bli advokat, men en lærer påpekte at det ville hun ikke klare med sin bakgrunn som fattig rom. Hun ga opp drømmen, men lever godt som antropolog i en organisasjon som kjemper for romfolkets rettigheter.

2. Câtâlina Olteanu og Alexandra Hosszu fra Agentina Impreuna sammen med Jakob Sundmark og Katarina Ottosson fra Svenska Kyrkan og Johan Hindahl fra Kirkens Nødhjelp. Fra venstre: Alexandra, Jakob, Johan, Katarina og Câtâlina.

3. Câtâlina og lillebroren ble forlatt av foreldrene og vokste opp i fattigdom hos bestemoren. Før bestemoren døde fikk hun oppleve at ikke bare hadde Câtâlina fått seg utdanning og egen bolig, hun hadde også hjulpet lillebroren inn på universitetet. Det betyr mye for Câtâlina at bestemoren var så stolt av henne.

FLYKTNINGKRISEN:

FRA **VONDT** TIL **VERRE** I HELLAS

Situasjonen for flyktningene i Hellas er stadig desperat. Behovet for hjelp er større enn noen gang, og Kirkens Nødhjelp oppskalerer nå innsatsen i flyktningleirene.

TEKST OG FOTO: Arne Grieg Riisnæs

Hellas

Befolkning: 11,1 millioner
Hovedstad: Athen
Språk: Gresk
Forventet levealder: 80 år
Fattigdom: I følge Eurostat står Hellas på toppen av lista over størst fattigdom i Europa med 23,1% av befolkninga. Tre av fem grekere, eller 6,3 millioner mennesker, lever i fattigdom eller risikerer å havne i fattigdom i følge tall fra det greske parlamentets budsjettkontor som ble publisert 2014.
Utdanning: 10 år

– Krigen er stygg og skitten. Den har ødelagt oss alle. Vi flykter for å slippe å frykte for våre liv hver eneste dag. Vi ønsker bare å leve i sikkerhet, sier Kawther Azizi (27) fra den utbombede byen Aleppo i Syria.

Etter at flyktningestrømmen til Europa økte dramatisk i fjor sommer, responderte Kirkens Nødhjelp og ACT-alliansen raskt på de humanitære behovene i samarbeid med kirkelige partnere i Serbia, Makedonia, Ungarn og Hellas. Titusener av flyktninger har fått tilgang til blant annet rent vann og toaletter, mat, tepper, hygieneartikler, klær og sko.

FLEST KVINNER OG BARN

Etter at den såkalte Balkan-ruten stengte i mars måned, ble titusener av flyktninger sittende fast under svært vanskelige forhold. De fleste fra konfliktrammede områder som Syria, Afghanistan og Irak. Og av disse er kvinner og barn i klart flertall.

– Vi hadde et godt liv med planer, håp og drømmer. Jeg studerte og var i ferd med å ta min siste eksamen i 2013, da en rakett rammet universitetet og drepte over 200 av mine medstudenter. Siden den gang har vi levd med en konstant frykt for at bombene skulle ramme huset vårt. Vi har ingenting igjen og hadde ikke noe valg, sier Kawther Azizi. Sammen med familien flyktet hun og kom til øya Chios i Hellas, der hun fikk tilgang på det aller mest nødvendige fra Kirkens Nødhjelp og vår lokale partner Apostili. Håpet er å bli gjenforent med broren, som bor i Tyskland. – Jeg vil gjerne studere mer, jobbe og bidra. Mest av alt ønsker jeg likevel bare å kunne leve et sted der det er fred, sier en gråtkvalt Kawther.

OVERFYLTE FLYKTNINGLEIRE

Over femti tusen flyktninger befinner seg nå i overfylte leire i Hellas. Kapasiteten er sprengt. På øyene er det elendige forhold og mangel på mat, vann, dusjer og toaletter. Risikoen for at flyktningene ikke får søkt om asyl, slik de har rett på, er stor.

1. - Vi våknet ofte på natten av lyden til bomber og raketter. Vi visste aldri om det var vi, eller kanskje naboen vår, som ville bli truffet. Vi visste aldri, sier syriske Kawther Azizi, som sammen med familien flyktet fra den utbombede byen Aleppo.

2-4. Utdeling av mat og hygieniske artikler til flyktninger på den greske øya Chios.

– Det som før var velfungerende transittleire på øyene, har nå blitt til overfylte og helseskadelige interneringsleirer. Det som før var et sikkerhetsgjerde for dem som var i transitt, er nå et fengselsgjerde. Retten og muligheten til å søke asyl har aldri vært mer truet i etterkrigstiden, sier Jane Vogt Evensen, nødhjelpskoordinator for Kirkens Nødhjelps arbeid i Hellas og på Balkan.

Kirkens Nødhjelp utvider nå innsatsen for flyktningene i flere av leirene i, og rundt, hovedstaden Athen, blant annet med ekstra midler fra Utenriksdepartementet. I samarbeid med FNs høykommisær for flyktninger (UNHCR) er hovedfokuset å sikre flest mulig tilgang på rent drikkevann, toaletter og hygieneartikler. I tillegg fortsetter vi med distribusjon av mat og hygieneartikler på øyene Chios, Samos og Kos.

INGENTING IGJEN AV SYRIA

– Hellas har ikke kapasitet og trenger mer enn noen gang støtte til å håndtere situasjonen som avtalen mellom EU og Tyrkia har satt dem i. Vi må regne med at situasjonen blir verre og kan vare lenge, fordi folk ikke kan vende tilbake til krig og terror, sier Vogt Evensen.

– Huset vårt ble bombet, det er ingenting igjen - det er ingenting igjen av Syria. Vi i ber til Gud om at vi kan komme i trygghet i et annet land, sier Adib Hag Abdo fra Aleppo. Han og familien fikk vann, mat, tepper og tak over hodet av Kirkens Nødhjelp og vår lokale partner på den greske øya Chios. Men håpet til den lille familien er å komme i sikkerhet lenger nord i Europa. – Vi har ingenting å vende tilbake til.

KIRKENS NØDHJELPS INNSATS

- **Hellas:** Distribusjon av mat til 21.656 flyktninger, klær til 5.596, rent vann til 11.900, samt sanitær og hygieneartikler - på, Chios, Kos og Samos samt Athen.
- **Makedonia:** Installert varme-ovner i leirene, etablering og forbedring av toaletter og sanitære forhold samt distribusjon av vinterklær i leirene på grenseovergangene til Hellas og Serbia.
- **Serbia:** Distribuert mat til 38.000 flyktninger, hygieneartikler til 8.000 og 7000 har fått varme klær og sko. I tillegg utdeling av sovematter, ryggsekker, tepper og vinterklær til 3.750 flyktninger, hygieneartikler til 18.000 samt distribuert flaskevann til 19.200.

Libanon

Befolkning:
5,8 millioner innbyggere, hvorav rundt 1,8 millioner er flyktninger fra Syria, Palestina og andre land.
Hovedstad: Beirut
Språk: Arabisk, fransk, engelsk, kurdisk, armensk
Forventet levealder: 80 år
Fattigdom: FN anslår at det finnes nærmere 1,5 millioner fattige i Libanon. Det store flertallet av disse fattige libaneserne bor i områder der det også bor mange flyktninger.
Utdanning: 13 år

KLASSEROM I KYRKJEROM

Beirut, Libanon: Elsin (14) er ei av mange syriske flyktningebarn Libanon ikkje lenger klarer å hjelpe. Kirkens Nødhjelp sørger for at ho kan halde ein draum i live.

TEKST: Håkon Haugsbø **FOTO:** Endre Vestvik/Håkon Haugsbø

14 år gamle Elsin tar igjen tapt skulegang i engelskundervisinga som Kirkens Nødhjelp og generalsekretær Anne-Marie Helland støttar i Libanon.

I ei kyrkje på eit høgdedrag i Libanons hovudstad Beirut møtest Elsin og Kirkens Nødhjelps generalsekretær Anne-Marie Helland i ein nokså spesiell engelsktime. Undervisinga er eit tilbod til assyriske flyktningebarn som har rømt frå IS inne i Syria.

STENGDE GRENSER

Det er Kirkens Nødhjelp saman med partnaren International Orthodox Christian Charity (IOCC) som driv skulen med omlag 100 assyriske elevar. Sidan libaniesiske styresmakter stengde grensene for vel eitt år sidan, er det berre nokre så flyktningar som har fått lov til å krysse grensa frå Syria. Menneske med funksjonshemming og dei som tilhøyrer den religiøse minoriteten asssyrerane, får sleppe inn.

STÅR UTANFOR

Elsin og familien er mellom dei heldige. Dei har fått tryggleiken. Men noko meir har ikkje lenger Libanon lenger høve til å gi dei. Både i helsevesenet og skuleverket er kapasiteten sprengt. I Libanon er det no over 600.000 syriske barn i skulen. 100.000, mellom dei Elsin, får ikkje plass i den offentlege skulen.

PÅ VEG BORT

Difor har kyrkjerommet blitt klasserom. Og det er ikkje tilfeldig at eitt av faga dei frivillege lærarane underviser i, er engelsk. Den forfulgde kristne minoriteten ser inga framtid i Syria, og slik tilhøva er i Libanon, søker alle seg bort. Barna som puggar gloser her, er alle på veg bort til fjerntliggande land som Australia, Tyskland, Canada og Sverige. Der har dei håp om ein ny start. Draumane lever.

LUFTIG DRAUM

– Eg vil studere til å bli flyingeniør, fortel 14 år gamle Elsin. Og røpar at engelsk er eitt av favorittfaga. Stolt skriv ho engelske gloser på tavla, slik at Kirkens Nødhjelps generalsekretær skal få sjå kva ho har lært.

Elsin kjem frå ein ressurssterk familie, der alle søskena har universitetsutdanning. Mor hennar er ein av lærarane som har meldt seg frivilleg til å undervise barna i kyrkja.

– Eg synest synd på desse barna. Men med denne undervisninga prøver vi å bøte på den kunnskapen dei har tapt med åra med krig i Syria, fortel mor til Elsin.

ANGREP PÅ KRISTNE

Barna på kyrkjeskulen kjem frå Khabour-regionen i Syria, der IS angreip kristne landsbyar langs Khabour-elva i februar og mars 2015. Mange av barna på skulen har framleis slekt og familie i IS-fangenskap. Og ofte blir det dei har sett og opplevd i løpet av fem år med krig tema i klasserommet.

For Elsin er det kort veg frå latter til gråt. Medan ho deler sin nyvunne kunnskap med generalsekretæren frå Norge, tek ho til å gråte:

– Alle lovar og lovar at vi snart skal få dra. Men det skjer ingenting, vi er her framleis. Eg er så sliten av alle løftene som ikkje blir noko av, seier ho gråtkvalt.

Elsin vil berre bort. Og med henne fortrengt til eit anna land på eit anna kontinent er ekstremistane i krigen eitt steg nærare i å tømme Syria for kristne.

TRAPPAR OPP HJELP TIL LIBANON

Anjar, Libanon: Kirkens Nødhjelp bygger eit vann-anlegg i ein libanesisk kommune på grensa til Syria, etter at innbyggartalet har blitt seksdobla.

TEKST OG FOTO: Håkon Haugsbø

Før krigen i Syria braut ut var det 3000 innbyggarar i den libanesiske grensekommunen Anjar. No er talet kome opp i 18.000, og tilflyttarane er flyktningar frå nabolandet.

BRYT SAMAN

Lokalsamfunnet stiller opp for sine syriske brødre og søstre, men infrastrukturen bryt saman. Mellom anna har kommunen fått auka utgifter til elektrisitet. Og mangel på nok reint vatn.

Difor bygger no Kirkens Nødhjelp og den ortodokse partnaren IOCC eit stort anlegg som skal forsyne Anjar-distriktet med reint vatn. Solcelleanlegget som driv pumpene er det største i Libanon.

DEMPAR KONFLIKTER

Prosjektet er viktig for å sikre lokalsamfunnet tilgang på reint og trygt drikkevatn. Men det er også viktig for å forebygge konflikter mellom dei fastbuande og flyktningane.

– Trass i utfordringane som lokalsamfunnet får meiner ordføraren her at det er ei plikt å hjelpe dei syriske flyktningane. Libanesarane veit korleis det er å vere offer for krig, og mange av dei har sjølv vore flyktningar i Syria. Haldningane i såpass fattige samfunn er eit tankekors, sett i lys av debatten heime i Norge, seier generalsekretær Anne-Marie Helland.

ETIOPIA

SEGEDS **UMULIGE** VALG

Skal vi dø av tørst? Eller gå til det eneste vannhullet i mils omkrets, vente timesvis i kø og fylle kannene med vann som kan gi livstruende sykdom? 16–18 millioner mennesker er truet av tørken i Etiopia. De har bare umulige valg igjen.

TEKST: Nils Harald Strøm **FOTO:** Kristin Morseth

Minda Mulate og datteren Seged på 8 år har endelig kommet frem til bunnen av det tørre elveleiet. De har gått i halvannen time med de gule plastkannene og eselet for å komme frem til den livsviktige kilden i nærheten av landsbyen Koste i distriktet Berehet i tørkerammede Etiopia. Hver morgen må de komme hit for å tålmodig øse opp det skitne vannet som siver inn i den utgravde gropen. – Denne vannpytten er den eneste vannkilden i nærheten, og vi trenger opptil 16 jerrykanner på 20 liter hver dag bare for å holde oss og dyrene våre i live, forteller Minda.

– Det er ikke nok til både drikkevann og til å vaske oss og klærne våre. Noen ganger må mannen min overnatte her for å holde plassen i køen og sikre at vi får fylt opp kannene våre. I denne tørken får vi hverken dyrket teff, sorghum eller mais, og vi holder på å gå tom for mat etter to mislykkede regntider.

Den lille kilden betyr forskjellen på liv og død akkurat nå.

– Dette vannet er ekstremt skittent og gjør folk syke forteller Gedewon Teka, som er en av Kirkens Nødhjelps rådgivere for vann, sanitær og hygiene (WASH) i Etiopia. Husdyrene går og tråkker i det samme vannet som folk skal drikke, men folk har ikke noe annet valg enn å bruke det forurensede vannet.

Denne våren har 15 millioner mennesker i Etiopia stått på randen av en akutt sultkatastrofe. De har bare umulige valg igjen. Vi har fortsatt muligheten til å redde liv. Kirkens Nødhjelp kjemper mot klokken sammen med lokale partnere, etiopiske myndigheter og andre hjelpeorganisasjoner. Det siste halve året har Kirkens Nødhjelp benyttet det vi har av ledige ressurser, utvidet arbeidet og sikret tilgang til vann for 100 000 mennesker. FN og hjelpeorganisasjonene har et enormt behov for pengestøtte for å nå ut til flere og bistå etiopiske myndigheter med å sørge for nok mat og vann til neste avling i september/oktober.

– Nå må resten av verden på banen mens vi ennå kan redde liv og skape varige endringer i områder rammet av klimaendringene. Det er vårt globale ansvar å sikre at etiopiske kvinner, barn og menn er forberedt til å overleve den verste tørken, sa FNs generalsekretær Ban-Ki Moon da han besøkte det tørkerammede landet i slutten av februar.

Beheret-prosjektet:

- Har en kostnadsramme på 1,5 mill. kroner av gaver fra menigheter og givere i Norge
- Gjennomføres lokalt av DICAC, den etiopisk-ortodokse kirkens bistandsorganisasjon
- Sikrer bærekraftig tilgang til trygt drikkevann for rundt 5.500 mennesker samt husdyr
- Består av en "tyngdekraftsbrønn" samt fire tradisjonelle borehull med ca 60 meters dybde
- Tyngdekraftsbrønnene består av en demning for inntak av kildevann, 20 km rørledninger, sedimenterings- og trykkutlikningstank og fire tappepunkter
- Lokale vannkomiteer i åtte lokalsamfunn skal sikre eierskap, drift og vedlikehold

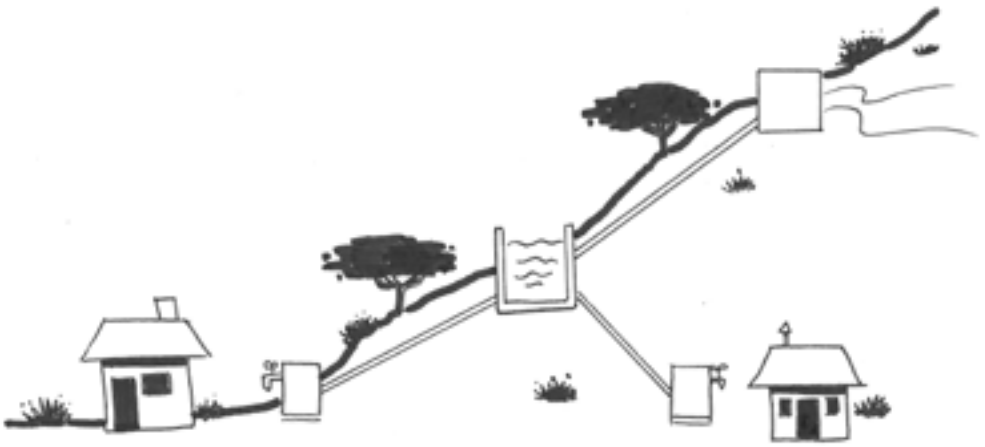

MED TYNGDEKRAFTEN TIL HJELP

Takket være våre givere i Norge, sikrer nå Kirkens Nødhjelp trygt drikkevann til Segeds lokalsamfunn i samarbeid med den etiopisk-ortodokse kirkens bistandsorganisasjon. I tillegg til tradisjonelle borehull, anlegges "tyngdekraftsbrønner" i noen områder.

–Hele topografien i deler av den bratte dalen gjør det umulig å borre etter grunnvann, forteller vannekspert Gedewon Teka i Kirkens Nødhjelp.

Tyngdekraftsbrønner er strengt tatt ikke brønner, men anlegg som fører vannet fra en kilde til ett eller flere tappepunkter. Løsningen benyttes når det finnes en naturlig vannkilde i høyden, og det ikke er mulig eller praktisk å borre etter grunnvann. Ifølge Teka er dette er dette et godt eksempel på en bærekraftig vannforsyning. Løsningen krever ingen borerigg eller pumper, men vannrørene graves ned i grunnen fra høyden og til lokalsamfunnene lenger nede i dalen. Dette manuelle arbeidet utføres på dugnad av lokalbefolkningen. Slik navnet på løsningen tilsier, utnyttes tyngdekraften til å frakte vannet fra kilden til ulike tappepunkter der folk bor. Flere tappepunkter reduserer ventetiden.

Takket være tyngdekraften skal Seged nå få trygt drikkevann der hun bor.

KIRKENS NØDHJELP UTVIDER

Kirkens Nødhjelp startet nødhjelps-operasjonen i Etiopia i september 2015. I løpet av 2016, vil vi ha sikret totalt 100 000 tørkerammede tilgang til vann. Nå utvider vi operasjonen til Somali-regionen sørøst i Etiopia.

–Vi må gjøre hva vi kan for å hjelpe der myndighetenes kapasitet ikke strekker til. Vi har kapasitet til å trappe opp, men de tørkerammede trenger fortsatt all den støtten de kan få fra norske menigheter og givere, sier generalsekretær Anne Marie Helland i Kirkens Nødhjelp.

Værfenomenet El Niño har ført til katastrofal tørke i store deler av Øst-Afrika. Dette forsterker de kroniske utfordringene med tørke og matmangel på grunn av klimaendringene. Selv om det kommer regn, og enkelte steder til og med utsettes for flom, vil denne krisen vare i alle fall til 2017. Mange har vært tvunget til å spise sine siste såkorn, og slakte oksene som skulle pløye jorden og hønene som skulle legge egg. Både Somalia og Sør-Sudan opplever også alvorlig matmangel, men det er likevel i Etiopia at flest liv nå står i fare. FN advarer om at tallet på 16–18 millioner rammede kan stige ytterligere.

PÅ TIDE MED MER ÅPENHET

Den siste tiden har Panama Papers sjokkert en hel verden med sine avsløringer om at kjendiser, statsledere og bedrifter bruker skatteparadiser for å gjemme unna penger og slippe å betale skatt. Vi har lenge visst at det globale finansmarkedet muliggjør skattesnusk og sett på at myndighetene har lukket øynene for det vi vet skjer bak lukkede dører.

Også vår egen sparebinge, Oljefondet, har blitt satt i rampelyset. Oljefondet har investert 145 milliarder kroner i skatteparadisselskaper og har opprettet to datterselskaper i Luxembourg og Delaware. Til sammen har Oljefondet investert nesten 200 milliarder kroner i disse oasene av hemmelighold. Til tross for et stortingsflertall bak gode etiske rammer for forvaltningen har bruken av skatteparadiser blitt godkjent. I fjorårets behandling av stortingsmeldingen for Oljefondet valgte flertallet på Stortinget å ikke slå ned på Oljefondets bruk av skatteparadiser. Dermed fortsetter Oljefondet å støtte opp om og benytte seg av strukturer som undergraver ikke bare verdens skattesystemer og vår egen velferd, men også selve demokratiet.

Skatteunndragelse går hardt utover oss, men enda verre er det for befolkningen i fattige land. Nesten 500 milliarder kroner forsvinner årlig ut av afrikanske land gjennom ulovlig kapitalflukt, ifølge konservative beregninger. Store deler av disse pengene finner veien gjennom skatteparadiser. Manglende skatteinntekter gjør det umulig å bygge opp tilstrekkelig helse- og utdanningssystem. Ved å investere i skatteparadiser støtter Oljefondet opp om et globalt hemmeligholdssystem som forhindrer andre lands velferd. Det er et paradoks at Oljefondet investerer i strukturer som undergraver inntektsgrunnlaget for den velferden fondet er opprettet for å sikre.

Oljefondet, som en av verdens desidert største pengebinger, bør bidra til å fremme innsyn og åpenhet og slutte å legitimere et finanssystem som muliggjør skatteunndragelse. Mens media i disse dager jakter på enkeltpersoner og løfter skandalefokuset, er det viktig at Stortinget ikke igjen lukker øynene for det egentlige problemet: urettferdige strukturer som legger til rette for aggressiv skatteplanlegging, hemmelighold og kapitalflukt. Nå har Stortinget mulighet til å vise at Norge kan ta ledelsen i kampen mot skatteparadiser!

Changemaker skal hjelpe dem på veien! Klart vi kan forandre hemmeligholdet og skattesnusket!

Hanne Sofie Lindahl
Leder i Changemaker

Kjære alle sammen.
De siste årene har jeg vært så ufattelig heldig å få muligheten til å lede Changemaker. Det har vært to fantastiske, spennende, utfordrende og innholdsrike år som jeg aldri kommer til å glemme. Jeg går av som leder i Changemaker med en sterk overbevisning om at det funker å forandre verden, og at Changemaker er råflinke på å gjøre nettopp dette! Skal vi få bukt med verdens urettferdighet, så trenger vi engasjerte og kreative ungdommer med en sterk rettferdighetssans. Tusen takk for meg – det har vært en glede å skrive i Kirkens Nødhjelp-magasinet.

Hilsen Hanne Sofie Lindahl, avtroppende leder i Changemaker

Changemaker er Kirkens Nødhjelps ungdomsbevegelse som jobber for å endre årsakene til fattigdom og urettferdighet gjennom å påvirke beslutningene til politikere, bedrifter eller enkeltpersoner. Organisasjonen så dagens lys som et prosjekt for å få unge mennesker til å engasjere seg og bli givere til Kirkens Nødhjelp. Det var i 1992, og mottoet var "global gerilja – for deg som tør". I dag har Changemaker ca. 2000 medlemmer i alderen tretten til tretti, fordelt over hele Norge. Changemaker har også søsterbevegelser i andre land, som Finland og Kenya. Hanne Sofie Lindahl er leder i Changemaker. www.changemaker.no

Åpent informasjonsmøte om arv og testament

Har du spørsmål rundt opprettelse av testament?
Lurer du på hvem som kan arve deg, og hva du kan bestemme selv?
Advokat Annette Janicke Musæus fra Advokatfirmaet Hjort informerer om arvereglene,
det å opprette et testament, og forslaget til ny arvelov.

Tirsdag 13. september:
Kl. 13.00-14.30 eller kl. 18.00-19.30.
Sted: Oslo Kongressenter i Youngs gate 11.

Arrangementet er gratis, men krever påmelding. Enkel servering.
For mer informasjon eller påmelding,
send en e-post til giver@nca.no eller ring 22 09 27 00 (kl.9.00-15.00)

Nasjonalforeningen for folkehelsen · Redd Barna · unicef · KREFTFORENINGEN · SOS BARNEBYER · Røde Kors · KIRKENS NØDHJELP actalliance · MEDECINS SANS FRONTIERES LEGER UTEN GRENSER

Etterlat deg en arv som skaper forandring!

Hva vil du skal skje med dine verdier etter at du er borte? Etterlat deg en arv som redder liv, forandrer liv og forandrer verden!

Ta gjerne kontakt med Wenche Kaasa Johansen
Tlf: 932 42 434 eller 22 09 27 00
wenche.kaasa.johansen@nca.no
Pb. 7100 St. Olavs plass, 0130 Oslo

www.kirkensnodhjelp.no/arv

KIRKENS NØDHJELP actalliance

Stian Holtskog, Shahrouz og Sad Ibrahim

MUSLIMER OG KRISTNE MED SAMME BØSSE

Harstad er en av byene som har fått til en tverrreligiøs fasteaksjon. For mange ble det en kald opplevelse.

TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

– Det ble veldig kaldt på hendene. I år må jeg ta med hansker, sier Sad Ibrahim i den somaliske kulturforeningen i Harstad. For presten i Harstad kirke, Stian Holtskog, var det andre ting enn kulde som gjorde den tverrreligiøse innsamlingen spesiell.

– Å gjøre noe sammen er viktig integrering. Å bare sitte rundt et bord er ikke så fruktbart, men å gå sammen for å løse en konkret oppgave binder oss sammen på en annen måte. Da måtte vi bli enige om hvor vi skulle gå, hvordan kartet skulle tolkes, og hva man skulle si for å få inn mest penger, sier Holtskog.

– *Var det ikke vanskelig for de med dårligere norskkunnskaper å få inn penger?*

– Hehe, snarere tvert imot. Vi sendte ut en veldig utadvendt og pratsom somalier sammen med en traust nordmann. Da de kom hjem, hadde nordmannen nesten tom bøsse, mens somalieren kunne levere inn en helt full en, ler Holtskog.

MASTE SEG INN I AKSJONEN

Som det meste annet her i livet var det tilfeldigheter som førte til det kristen-muslimske samarbeidet. Holtskog sparket fotball med Ibrahim og foreslo at den somaliske kulturforeningen skulle ta i et tak for fasteaksjonen. Da det kom de andre muslimene for øret, fikk han en heller snurt tilbakemelding om hvorfor bare somalieren i byen var spurt. Dermed møtte Holtskog opp i moskeen og fikk invitasjonen bredere ut. Selv om han ikke akkurat er sterk i arabisk, forstod han ordet for nabo – "juran". Da ble det enkelt å selge inn budskapet om at moskeen skulle ut med bøsser i fasteaksjonen; det handler jo om å hjelpe sin nabo. Det er jo heldigvis ikke bare typisk norsk å samle inn penger til veldedighet.

– Jeg ble overrasket da jeg fikk vite at nordmenn samler inn penger til Kirkens Nødhjelp og fattige i Afrika. Vi samler jo inn penger i Somalia også, men da til fattige og syke i Somalia. Da står vi på gata og overtaler de som har penger til å gi. Å samle inn penger i Norge er fint, det er god integrering å hjelpe, sier Ibrahim.

– Det har jo blitt slik at fasteaksjonen er konfirmantenes prosjekt, men slik trenger det jo ikke å være. Det handler om å bry seg, så det burde være et felles prosjekt i lokalsamfunnet. Det handler ikke om religion, men å bry seg, sier Holtskog.

Nyttig å reise med Kirkens Nødhjelp

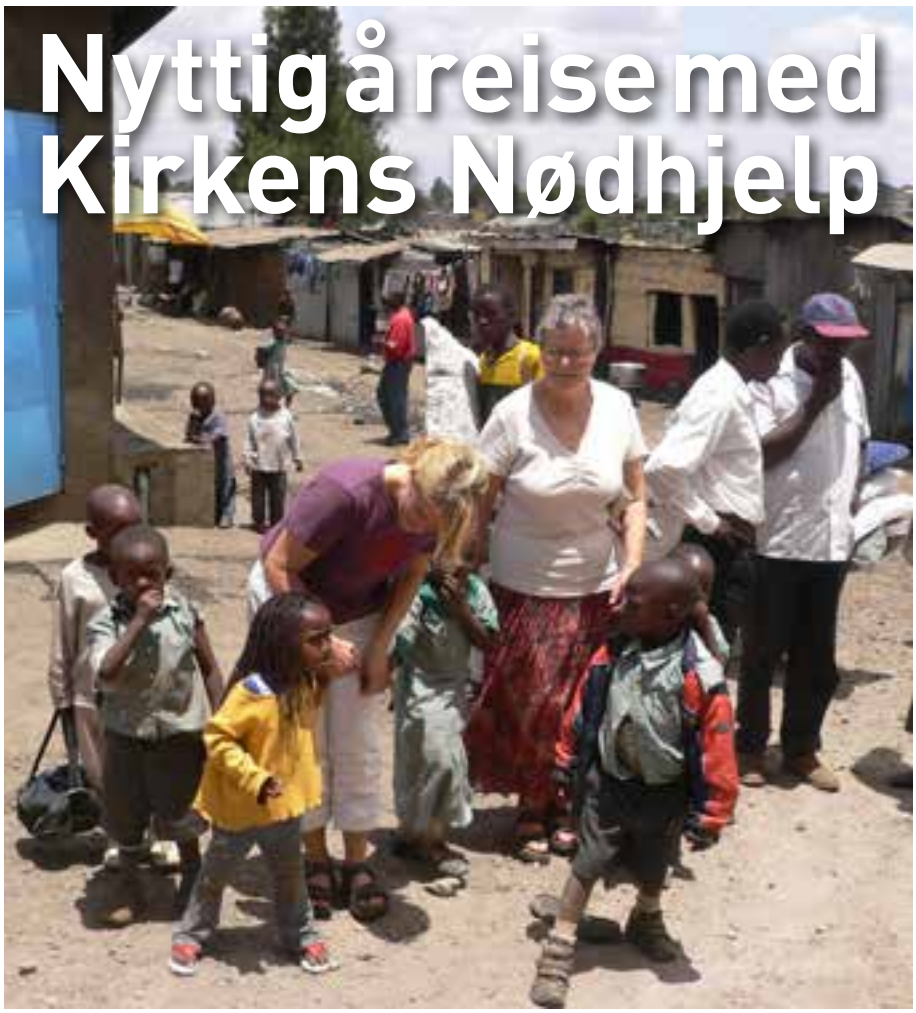

Unni Leiros Pettersen har vært Kirkens Nødhjelps kontakt mot menigheten i Evenes i en årrekke. I 2006 var hun på studietur til Kenya, noe som har vært til god hjelp i fasteaksjonen.

– Vi besøkte et tørkerammet område i Kenya, der det ikke hadde regnet skikkelig på seks år. Vi passerte disse jentene som gikk i timevis med vanndunker på hodet. Gjett om jeg hadde dårlig samvittighet da jeg kom tilbake til hotellet og kunne dusje og bruke så mye vann jeg bare ville, sier Leiros Pettersen.

Hun er fremdeles aktiv hver eneste fasteaksjon og forteller gjerne bygdas konfirmanter om hvordan det var å besøke Kenya.

– Særlig snakker jeg om vannprosjektet vi dro til, en vanndam Kirkens Nødhjelp hadde fått bygget. Jeg har sett at pengene kommer frem, og da får man et annet forhold til å samle inn penger. Håpløsheten gjorde inntrykk. Stort sett var jo folk man traff glade selv om de var fattige, men i tørkeområdene kunne man ta og føle på håpløsheten, sier Leiros Pettersen.

– *Har religion noe å si for engasjementet, tror du?*

– Jeg tror det er smart å jobbe med religiøse organisasjoner der nede, slik Kirkens Nødhjelp gjør. Da vet de hva som trengs, og hva de kan nyttiggjøre seg med, samtidig som at kirken er utrolig viktig i Kenya. Har man kirken på sin side, kan man gjøre mye mer siden religion betyr så mye mer i Afrika. Mye mer enn hva jeg opplever at religion betyr her i Norge, sier Leiros Pettersen, som også i år bidro til at Evenes var en av menighetene i nord som ga mest penger per hode i fasteaksjonen.

– FOLK ER VELDIG SJENERØSE

I Hamarøy ivrer konfirmantene etter å komme seg ut med bøsse. Flere har gått mange ganger tidligere.

TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

Det er ikke bare-bare å samle inn penger i nord, der kulden biter og det er langt mellom husstandene. Men med god kjørehjelp fra mor eller far går det knirkefritt, skal man tro konfirmantgjengen på Hamarøy.

– Nå er det lenge siden jeg gikk, så jeg gleder meg. Det er trivelig å se at folk gir, og vi blir gjerne bedt inn til folk. Her er folk veldig sjenerøse, sier Karin Skapalen Buzza.

– Og så er det fint å informere om Kirkens Nødhjelps arbeid til de som ikke vet hva som skjer i de områdene som får hjelp, sier Mathilde Leivseth.

– I fjor var det noen som ga meg en hel tusenlapp i et av husene, sier Erica Waspvik.

– Og jeg hadde ei som ga 200 kroner i enkroninger. Det tok lang tid, kan man si, legger Karin Skapalen Buzza til.

– Så veldig kaldt er det heller ikke. I fjor syklet vi rundt. Og blir det for langt mellom husene, må mamma kjøre, sier Aurora Steinback Sørensen.

Aurora Steinback Sørensen, Karin Skapalen Buzza, Josefine Silvia Aasjord, Mathilde Leivseth og Erica Waspvik har stilt opp for fasteaksjonen mange ganger, og de synes fremdeles at det gir mye energi å kunne hjelpe andre.

HJERTEROM ELLER GODHETSTYRANNI

– De siste månedene har vi sett en ny tone vi ikke har vært vant med tidligere. Det er nå stuerent å si at kirka er venstreorientert og sosialistisk i sin struktur, sier nylig avgåtte biskop Tor B. Jørgensen. **TEKST:** Aina Johnsen Rønning

Jørgensen er en av dem som er blitt beskyldt for å dra kirka mer mot venstresiden. I fjor reagerte blant andre Dagen-redaktør Vebjørn Selbekk på at Hålogaland-biskopen tok til orde for økte skatter. Det var i en kronikk i Vårt land at biskopen skrev: «Det er en moralsk ulykke at det skal være et poeng å betale minst mulig skatt. Fellesgodene er avhengig av en grunnleggende samfunnskontrakt ... Vår kirke bør tale klart og tydelig for at vi må betale mer skatt og mest for dem som har mest.»

GJØR SOM JESUS

Senere ble presens Helga Byfuglien anklaget for «godhetstyranni» av statsråd Sylvi Listhaug. Jørgensen mener debatten bunner i om kirka bare skal være en fasilitator for verdier eller om den skal tre inn i hverdagen og bli aksjonistisk.

– Går det an å sette seg inn i enkeltmenneskets situasjon uten å bli sett på som aktivist? Antakelig ikke. Vi må ikke abdisere fra å være i nærheten av problemene, men vi må ta de svakes side, som Jesus gjorde. Samtidig skal ingen med partipolitisk referanse settes utenfor kirken. Ingen skal føle seg utenfor, påpeker Jørgensen.

Den tidligere biskopen ble imidlertid kritisert for å tilhøre venstresiden da han uttalte seg kritisk til oljeutvinning i Lofoten og Vesterålen. Som biskop ble hans ståsted tolket som kirkens.

– Alle nyanser forsvinner umiddelbart når det man sier blir slått opp. Men skal man være med på å endre verden i den retningen vi mener, for eksempel mot mindre fattigdom og ulikheter, må man si noe om betingelsene og strukturene, sier Jørgensen.

> Den norske kirke vil fortsette å arbeide for og anmode norske myndigheter om å la hensynet til menneskeverdet være førende i all behandling av flyktninger og asylsøkere.
>
> Uttalelse fra Kirkerådet 29. januar 2016

EN YTRE FIENDE

Menighetene over det ganske land diskuterer nå både begrepet godhetstyranni og hva man kan og bør gjøre for sognets flyktninger. Inge Eidsvåg var invitert til Bragernes menighet i vår for å snakke om tematikken.

– Alle kulturer er etnosentriske av natur, og veien fra etnosentrisme til universell medmenneskelighet med FNs menneskerettighetserklæring har vært lang. Skepsis til innvandring i Europa er et relativt nytt fenomen. Det er utvandring man har fryktet, og land som Tyskland prøvde seg med et forbud mot utvandring på 1800-tallet. Men på 1800-tallet kom innvandrerne fra de øvre sosiale sjikt. Senere kan man si at de fremmede blir mer og mer fremmede dess fattigere de er. Når staten i tillegg likestiller dem som terrorister og blir den ytre fienden, føler vanlige folk at de er fritatt for ansvaret, sa Inge Eidsvåg.

AKSJONISTENE SOM FORANDRER VERDEN

Changemaker har i snart 25 år vært Kirkens Nødhjelps aksjonistiske ungdomsorganisasjon. De har gått i 17. mai-tog under parolen «Det er typisk norsk å tjene penger på krig», de har laget Norges største oljefond-sparegris, og de oppfordrer nå ungdom til å bli «klimamillionærer». Det er ikke alltid de har vært like populære i menigheter som mener fasteaksjonens konfirmanter skal slippe å ta politiske standpunkt.

– Kirka har en unik mulighet til å være med på å gjøre verden mer rettferdig, sier Hanne Sofie Lindahl, leder i Changemaker. Kirkas politiske engasjement gir den troverdighet og relevans i dagens samfunn og putter tro ut i handling. Det har vi sett gang på gang, og det nyeste eksempelet er da kirka, verden rundt, mobiliserte kraftig for å få på plass en rettferdig klimaavtale, fortsetter Lindahl.

– NÆROMRÅDENE ER **HER**

Kampen menighet har alltid gitt mye til Kirkens Nødhjelps arbeid blant verdens flyktninger. I sommer fikk de flyktningene på kirketrappa.

TEKST OG FOTO: Aina Johnsen Rønning

Marit Skjeggestad har vært prest i Ris og Holmenkollen i 12 år og nå i Kampen kirke i 3 år. Mens det i Oslo Vest var nok av frivillige med flust av tid og ressurser, erfarte hun at beboerne i Kampen menighet i langt mindre grad hadde overskudd eller tid til frivillighetsarbeid. Det var før flyktninger ble liggende på gata mens de ventet på å bli registrert. Menigheten tok umiddelbart regi, endret på gudstjenesten, flyttet kirkekaffen ut på gata for å kunne informere om situasjonen og startet innsamlingsaksjon. Snart kom det folk fra hele Oslo og omegn for å donere klær, leker, mat og hygieneartikler.

KUNNE IKKE STOPPE DEM

Det manglet ikke gode intensjoner i nabolaget, og flyktningsituasjonen ble ingen enkel utfordring for en kirke med små ressurser og dårlig med fasiliteter som dusj og lagringsplass.

– Folk ville så gjerne hjelpe, og enkelte naboer kom og tilbød flyktningene overnatting hjemme og mat, noe som kunne ha blitt problematisk. Vi kunne jo ikke instruere disse folkene som hadde fått en ansvarsfølelse i fanget, vi kunne ikke si stopp til folk som ville hjelpe, og at vi lot dette gå videre til frivillige, var jo fordi vi ikke hadde ressurser til å organisere dette i staben, sier Skjeggestad.

– Og om noe gikk galt ville dere likevel ha følt dere ansvarlige?

– Ja, vi var jo heldige og opplevde at mange ressurssterke frivillige stilte opp, men vi vet jo at det finnes krenkere der ute, både i og utenfor kirken. Selv om en potensiell overgriper mener selv at han vil det gode, kan jo ting gå helt galt. Sånn sett er det tryggere å la organisasjoner som for eksempel Kirkens Nødhjelp stå for hjelp og bistand. Kirkens Nødhjelp har kunnskapen og kontaktene, og ikke minst har de et verdisett som er gjennomarbeidet i organisasjonen, sier Skjeggestad.

Marit Skjeggestad

NABODUGNAD

– Det blir jo vanskelig å si at folk ikke skal hjelpe med det de selv har lyst til...

– Som prest er mitt budskap søndag etter søndag at i møte med et medmenneske holder du litt av den andres liv i dine hender. Folk her på Kampen oppførte seg som den barmhjertige samaritan, men selv han sendte den trengende videre til profesjonell helsehjelp. Da det stod på som verst, var ikke andre organisasjoner på plass, og folk opplevde at de måtte ta vare på flyktningene selv, sier Skjeggestad.

– En oppgave de færreste er kompetente til?

– Den andres verdighet står alltid på spill i sårbare situasjoner, også i møtet med hjelpere som vil være gode. Vi så behovet for at klær måtte være vasket og sortert skikkelig for å bevare verdigheten til mottakerne, slik at ikke BH-er ble levert sammen med boksershortser for gutter. Det holder ikke å ville det gode, om man ikke først og fremst tar høyde for mottagerens verdighet. De frivillige her på Kampen tok dette ansvaret alvorlig, mens prest og menighetsråd fokuserte på å presse oppover i systemet. Jeg skulle ønske at de med makt og posisjon hadde tatt mer grep også tidlig i prosessen. Det tok jo tre måneder før biskop og presens var på banen og uttalte seg og ga noen retningslinjer, sier Skjeggestad.

– Midt i det hele diskuterte den norske opinionen hvorvidt kirka gjorde seg skyldig i et godhetstyranni.

– Jeg tenker at godheten blir tyrannisk når de som vil være gode, setter seg selv i sentrum mer enn de som trenger hjelp. At kirka beskyldes for å være venstrevridd, er ikke noe rart. Jesus og profetene var jo veldig revolusjonære i sitt budskap. Marias lovsang er jo som et venstrevridd manifest å regne, og kan vanskelig forenes med en høyrevridd politikk. Kristendommen må hele tiden fokusere på de små og de fattige. Budskapet vi har å forvalte er jo i dette perspektivet venstrevridd i seg selv, sier Skjeggestad.

SAMMEN FOR EN RETTFERDIG VERDEN
STØTT VÅRT ARBEID!
Bli fast giver på kirkensnodhjelp.no!

Millionærfest utenfor Finansdepartementet

Changemaker og Kirkens Nødhjelp rullet ut den grønne løperen, serverte pærebrus og inviterte politikere til millionærfest. Klimamillionærer vil investere i miljøvennlig energi, gjerne i fattige land, var Changemakers budskap til politikerne. Mens finansdepartementets byråkrater glimret med sitt fravær, lot venstresidens politikere seg gjerne by på bobler og engasjert sang noen uker før stortingsmeldingen om Oljefondet skal legges frem.

– Dette blir ikke bare lett, det blir en bratt bakke å få overbevist finanspolitikerne. Men Finansdepartementet sa det ikke gikk an å få Oljefondet ut av kullindustrien, og vi klarte det på seks måneder, sa Torstein Tvedt Solberg, Arbeiderpartiets saksordfører da man sist klarte å snu oljefondet i en mer miljøvennlig retning.

– Å bruke Oljefondet til klimavennlige investeringer var det første jeg foreslo på Stortingets talerstol. Det fine er at her er den riktige tingen å gjøre også fornuftig finansiell politikk, sa Rasmus Hansson i Miljøpartiet De Grønne.

– Grønne verdier er blitt tunge drivere på verdens børser, la Terje Breivik i Venstre til.

– Et kinderegg der man kan tjene penger for å redde klimaet. Viktig – både for klimaet og for min pensjon, sa Tord Hustvedt i Unge Venstre.

– Her har vi et særlig ansvar fordi vi har vært med på å skape klimaendringene. Dette må vi få til. Vi må investere sorte oljepenger i en grønn fremtid for vår klode, sa en ekstremt engasjert Heikki Holmås fra SV. 8.308 personer har denne våren skrevet under på at de investere "deres" del av oljefondet i fornybar energi. Det utgjør hele 11 milliarder oljekroner!

Folk ser for mørkt på bistand

Nordmenn tror det står dårligere til med verden enn det faktisk gjør, viser en undersøkelse utført av Opinion for Kirkens Nødhjelp.

Ni av ti mennesker har tilgang på rent vann, men det er fakta 75 % av nordmenn ikke tror på. Nesten like mange tror ekstrem fattigdom er doblet de siste 25 årene, mens sannheten er at ekstrem fattigdom er halvert på denne tiden.

– Undersøkelsen viser at vi nordmenn har et dystert og forvrengt verdensbilde. Det er veldig synd dersom dette fører til at vi setter oss ned og blir apatiske og ikke gjør hva vi kan for våre medmennesker. Det er for eksempel fullt mulig å sikre alle mennesker tilgang til rent vann, sier Helland.

665 millioner mennesker har ikke tilgang til rent vann. I fjor sørget Kirkens Nødhjelp for at 1,2 millioner mennesker fikk denne tilgangen.

Si hei til oss i sommer!

Tradisjonen tro verver Kirkens Nødhjelp faste givere i bygd og by landet rundt denne sommeren. De nye faste giverne kan gi ett nytt menneske varig tilgang til rent vann – hver eneste måned. I tillegg får de muligheten til å signere 1–2 sms-opprop mot urettferdighet hver måned. Stikk gjerne innom standen og si hei og fortell at du allerede støtter Kirkens Nødhjelps arbeid! Er du ikke fast giver? Da kan du registrere din fastgiveravtale på våre nettsider i dag!

FINN FEM FEIL

På tegningen nederst har fem ting forsvunnet.
Klarer du å finne hvilke?

FOTO: Torbjørn Eikli Smørgrav

Orkdal pre soul children

■ 11.524 kroner har barnekoret Orkdal pre soul children samla inn gjennom året. Pengane går til Kirkens Nødhjelps arbeid blant flyktningar, og me seier tusen takk for bidraget!

Andakt

Av Inger-Torunn Sjøtrø,
Seniorrådgiver i Kirkens Nødhjelp

Mer enn fem år er gått siden starten på opprøret i Syria. Det har blitt mange lange år med krig. Tallene på drepte og hjemløse er så store at det er vanskelig å fatte. Litt av smerten til flyktningene trenger inn når vi ser bilder av den døde gutten på stranden eller hører om de mange barna på flukt i altfor store sko. De har slitt ut sine egne og må gå i voksensko.

En tid tilbake traff jeg fader Alexi, som leder hjelpearbeidet til den gresk-ortodokse kirke inne i Syria. I mange år bodde han i Tyskland og underviste i teologi. Nå har han reist tilbake til hjemlandet for å drive hjelpearbeid. Og behovene enorme. I Syria er det tretten og en halv millioner mennesker som trenger humanitær hjelp. Det er nesten like mange mennesker som det bor i Norge og Sverige til sammen.

– Vi trenger brød – ikke bomber, var budskapet til Fader Alexi. For skal folk bli værende i Syria, har de behov for mat, vann og tak over hodet. I sin lange svarte prestedrakt var både han og budskapet hans en sterk kontrast til fredelige vinterhvite Oslo.

La hjelpeløse og hjemløse stakkarer komme i hus, sier profeten Jesajas. Den siste tiden har det vært et stemningsskifte i vårt land. Mange er redde for de fremmede – og det er sant: Ikke alle som kommer hit trenger beskyttelse fra krigens redsler. Men alle har krav på en anstendig behandling den tiden de er her. Og hvem har størst grunn til frykt, vi eller den lille familien som har opplevd bomberegnet i Syria?

Den som tar imot en av mine minste, tar imot meg, sa Jesus. Hva om vi snur på det? Hvis vi svikter en av de minste, svikter vi da Jesus – og det oppdraget han har gitt oss?

Alle mennesker er skapt i Guds bilde og har samme verdi, men hva betyr det helt konkret? Nestekjærlighet er å gjenkjenne Guds bilde i hvert eneste menneske, men det stopper ikke med det. Nestekjærlighet innebærer også å handle. Ikke av tvang, men fordi kjærlighet til vår neste er kjærlighet til Gud. Er det dette som er vårt svik i dag – at vi er mer opptatt av å trygge vår egen framtid enn å ta konsekvensen av at alle mennesker har samme gudgitte verdi?

Vi takker våre annonsører

VG
SCHIBSTED TRYKK OSLO AS
Ås kommune
BETONMAST
standard norge
FREVAR KF
Distriktets miljøbedrift
Manpower Professional
PAM SAINT-GOBAIN
HOH Water Technology Birger Christensen AS
SULZER
RAMBØLL
SWECO
Hjellnes Consult as – din tverrfaglige partner
Oppegård kommune
NKF Norsk Kommunalteknisk Forening
Kommunalteknisk avdeling
BRØDRENE DAHL
RIF RÅDGIVENDE INGENIØRERS FORENING
ULEFOS CAPPELEN GROUP
BÆRUM KOMMUNE Vann og avløp
Danfoss
Kommunal Rapport

Vi takker våre annonsører

BRIGHT RÅDGIVENDE VVS
www.bright.no

Rælingen kommune

GIVAS
Glåmdal interkommunale vann- og avløpsselskap

ELVERUM KOMMUNE

FLEXIT®
For et sunnere innemiljø

NANNESTAD KOMMUNE

Åsnes kommune

Sørum kommune

Nesodden kommune

MOVAR®

Sarpsborg kommune

Aurskog-Høland kommune

Lørenskog kommune

COWI

nrv
NEDRE ROMERIKE VANNVERK IKS

biovac®

ØSTFOLD ENERGI

pioner
Enkelt bedre siden 1959

I løpet av de neste 24 timene kommer du til å bruke 200 liter vann. Hva om du plutselig ikke kan tappe en dråpe? Eller ikke kan skylle ned i toalettet? En vannvittig tanke! Norge har gode vann- og avløpstjenester, men de kommer ikke av seg selv. Kontinuerlig satsing og høy kompetanse er svaret.

Vannrikdom for de få!
Nesten 780 millioner mennesker mangler rent og nok drikkevann. 2,5 milliarder mennesker har ikke tilfredsstillende sanitærforhold. Det er en jobb å gjøre – både i Norge og i andre land. Utfordrende! Noe for deg?

Den sikreste utdanningen dagens ungdom kan ta, er innen vannfagene. Viktige jobber venter - også i utlandet!

Rent vann – vår framtid!
www.vannkunnskap.no
www.norskvann.no
www.jobbmedvann.no

Vi takker våre annonsører

Folldal kommune

KINOCITY DRAMMEN
www.kinocity.no

SENSONOR AS

BRØDRENE MYHRE BRØNNBORING

EIDEFOSS

BERMINGRUD
- klart vi kan!

ØVRE EIKER KOMMUNE
TEKNISK
INFRASTRUKTUR

Kragerø kommune

Skjåk kommune

Nedre Eiker kommune

SIGDAL
KOMMUNE

TVETO MASKIN

LUNNERPRODUKTER AS

ISOTERM

VTK VEST-TELEMARK KRAFTLAG

Tynset kommune

Porsgrunn kommune

Gjøvik kommune

Ringerike kommune

NOKA AS
A Water Processing Company

Sandefjord kommune

HALLINGPLAST A.S
N-3570 ÅL

Ringerike Septikservice AS

Endress+Hauser
People for Process Automation

hias

Nøtterøy
Kommune

Larvik
kommune

AMIANTIT
NORWAY AS

Vi takker våre annonsører

Bamble Kommune

VIANOVA
Kristiansand
Rådgivende Ingeniører Samferdsel

MAGNUS & CO AS

Fjordkraft

GEMINOR AS

Søgne kommune

SUND VA
SUND VATN OG AVLAUP AS

BERGEN RØRTEKNIKK AS

Tvedestrand kommune

FITJAR KRAFTLAG

Finnås Kraftlag

Flekkefjord kommune

TECHCONSULT

LYNGDAL KOMMUNE

Grimstad kommune

Sandnes kommune

VVS BØMLO
AUTORISERT RØRLEGGER
5430 Bremnes

ARENDAL KOMMUNE

TRONSTADVANN INTERKOMMUNALE VANNVERK IKS

Sola kommune
Kommunalteknikk

bergen vann

I·V·A·R

STAVANGER KOMMUNE

VA-VERKET STAVANGER ETABL. 1866

Vi takker våre annonsører

JETS
Sanitary Systems
– made to please

Selje kommune

RØST KOMMUNE
TEKNISK ETAT

KNUT FARESTVEIT
RØR & SVEIS

Balestrand kommune

Vågan kommune
Teknisk etat

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Ørsta kommune

Ørland kommune

Fedje kommune

KARL BOTOLFSEN
VVS AS

Vestnes kommune

Midtre Gauldal kommune

Evenes kommune

ÅLESUND KOMMUNE

MARITIME WASTE
MANAGEMENT AS

Agdenes kommune

Ballangen
Energi AS
- Miljø, kvalitet, mangfold

Giske kommune

VÅGSØY KOMMUNE
DRIFT OG ANLEGG

STJØRDAL KOMMUNE

Narvik VAR KF
VANN, AVLØP OG RENOVASJON

BREMANGER KOMMUNE

NÆRØY KOMMUNE
DRIFTS- OG
UTVIKLINGSAVDELING

asplan viak

Frøya kommune

Surnadal kommune
Kommunalteknikk

salsnes
filter

Eid kommune
Driftsavd. Vatn og Avløp

SKAUN KOMMUNE

TINE

BERGEN KOMMUNE

Vi takker våre annonsører

Sunndal kommune

SØR-VARANGER KOMMUNE
9915 KIRKENES

SKI KOMMUNE

Alstahaug Kommune

RANA KOMMUNE

VEFSN KOMMUNE

Vann Teknikk

Tjeldsund kommune

Alta kommune

PIPELIFE

Vann og avløp
Tromsø kommune

SYKKYLVEN ENERGI AS

BALLANGEN KOMMUNE

PROTECTS WHAT'S GOOD™
Tetra Pak

YARA

Vi takker våre annonsører

NORGES REDERIFORBUND

Kontor: Rådhusgaten 25
Postadresse: Postboks 1452 Vika, 0116 Oslo
Tlf.: 22 40 15 00. Fax: 22 40 15 15
Internett: www.rederi.no
E-post: post@rederi.no

Offshore Drilling – Cruise – Renewable Energy

Visit us at: www.fredolsen.no, www.bonheur.net, www.ganger-rolf.com or call: (+47) 22 34 10 00

Fred. Olsen & Co.

Vi takker våre annonsører

bluegarden
Forskjellen er menneskene bak

FISKESENTRALEN AS
VILT FRA HAVET

FOTOWARE AS

SECTOR ALARM
alltid noen hjemme
Spesialist på boligalarm!
tlf. 03033
www.sectoralarm.no

Bisnode

HASLESTAD REGNSKAP AS
Postboks 430 Skøyen - 0213 OSLO

BASTION FORVALTNING AS

MASTIFF AS

ND 1957 NORWAY DESIGNS

KONTROLLRÅDET
for datalagringsmedier

Last og Buss
Forlaget Last og Buss A/S

randstad
Finance & Accounting | IT | Engineering | HR & Admin

Fellesskjøpet

EIENDOMSPLAN
Spesialister
på bolig- og næringsutvikling
Tlf. 22 44 41 88

NORSK MEDISINSK
SYKLOTRONSENTER AS

KAREA-VARBAS

RUBICON

SCANDINAVIAN
BUSINESS SEATING

pwc

Einar Granum
KUNSTFAGSKOLE
Maridalsveien 17 - 0175 OSLO
Tlf/fax +47 22 99 03 40 / 41
www.granum-kunstfagskole.no

Rentokil
Initial

MEDIA1
www.print2web.com

VEDAL
PROSJEKT

vårtoland

Vi takker våre annonsører

HCA

Helt Opplagt på jobben
Sunnere - Renere - Enklere Tlf. 0 23 46

RAGN SELLS AS

PERSPEKTIV EIENDOMSUTVIKLING AS

DEKK HOTELL Ryton as FIRST STOP

Flowcrete for the world at your feet

AUTO CARE - Part of the group

HONDA KIA MOTORS

ULVESTAD KONFEKSJON A.S

DSV

SCAN VACC

TET TELEMARK AS

BÖHLER-UDDEHOLM AS

MYRVOLL BOLIG AS

STUDIONSW AS

AUKSJONEN.NO

LILLEHAMMER BILSKADESENTER AS

MOCCAMASTER HANDMADE

mazda

PURITY

Skien kommune

Johansen & Co PRODUKSJON AS

FRITZØE ENGROS

HasåS
TRELAST – BYGGEVAREUTSALG
HØVLERI – OVERFLATEBEHANDLING
3243 Kodal – www.hasas.no

PLESNER-GRUPPEN AS

TOYOTA
KVALITET HELE VEIEN

Bakeverket

LLENTAB group

FUJITSU

Vi takker våre annonsører

GROMSTAD BIL & BÅT AS

Simon Valands Eftf AS
4525 KONSMO

KRISTIANSAND Båt og Motor AS

Engevik & Tislevoll a.s
Byggmester og Entreprenørfirma

HERO
MOTTAK OG KOMPETANSE AS

Fibo-Trespa
HUNTONIT

G TRAVEL
SETTING NEW GOALS

FRAMO HOLSNØY AS

NORDAKER
BUNADER
Steinkargata 29, 4006 Stavanger

GJENBRUK

BEMA
www.bema.no

NEUMANN BYGG
Hovedkontor: BERGEN

merkur REGNSKAP
Øvre Holmegt. 30
4006 Stavanger
Tlf 51 89 46 70
REGNSKAP • LØNN • ÅRSOPPGJØR • AUT. REGNSKAPSBYRÅ

GHV
MONTASJE
www.ghv.no

VEX Vex Tech Consulting

ByBo

KIWI mini pris
STANGELAND MATSENTER AS

GCRIEBER

PENTAGON
ENERGISING LOGISTICS

sg

ROGALAND PELSDYRFÔRLAG
ODDANE 2, 4364 SIREVÅG

Mesterbakeren™

DEEP SEA SUPPLY

vatek

ODFJELL

Vi takker våre annonsører

Skipsteknisk

Teknobygg

VisionTech

HENRY JOHANSEN AS

Sagstad Kassefabrikk
5918 FREKHAUG

SØREN NIELSEN EIENDOM AS
Eiendomsutvikling - Utleie
8900 Brønnøysund

VATNESENTERET AS

NORSK HAVBRUKSSENTER AS

Seimstrand as
5912 SEIM - tlf. 56 35 79 00 - fax 56 35 79 15

Helgeland Avfallsforedling IKS

Sør Varanger Dykkerservice
Jacobsnes
9900 Kirkenes

BLT
Berg LipidTech
Custom-made fish oil products

MALERMESTRENE BMV AS

Infodoc Plenario
Trygt, stabilt og effektivt
- Laget for fremtiden
infodoc
www.infodoc.no
Microsoft Partner

RIIS BILGLASS
www.bilglass.no

FRAMO
Frank Mohn AS

SELSØYVIK HAVBRUK AS

MOBLER & MILJØ

DEN BESTE SMAKEN MED økologiske RÅVARER
www.norganic.no

Økologisk grossist for hele Norge

MAX HAVELAAR
FARMER'S COFFEE
www.farmers.no

Aberdeen

Innsats mot piratvirksomhet krever løsninger på land.
Derfor støtter vi Kirkens Nødhjelps arbeid.

SKULD

Uksnøy & Co AS

Fang lys, få lys, gi lys!

- 1,8W solcellepanel
- LFP-batteri: lades på 4–8 t
- 3 lysstyrker: lys i 4–100 t
- mobillader

SunBell Solar LED
599,-

Solcellelampen SunBell gir deg dagslys på sommerens utflukter når solen har gått ned.
Du gir lyse utsikter til noen som bare ønsker seg en fremtid.

Kjøp solcellelampen på www.kirkensnodhjelp.no/sunbell

BR!GHT

Slik bruker vi pengene:

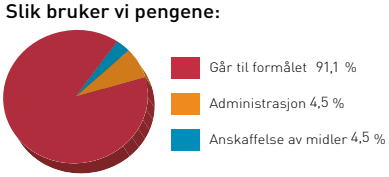

Slik jobber vi:

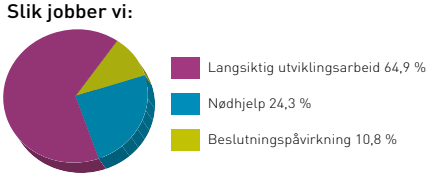

KIRKENS NØDHJELP
actalliance

Telefonnummer: 22 09 27 00, e-post: nca-oslo@nca.no, internett: www.kirkensnodhjelp.no